

Mario Castelnuovo - Tedesco: život i djela za gitaru

Erceg, Deni

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:175:685222>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU

DENI ERCEG

MARIO CASTELNUOVO-TEDESCO

ŽIVOT I DJELA ZA GITARU

DIPLOMSKI RAD

Split, 2021.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU
ODJEL ZA GLAZBENU UMJETNOST
ODSJEK ZA GUDAČE I GITARU

DIPLOMSKI RAD

Mario Castelnuovo-Tedesco

Život i djela za gitaru

Student: Deni Erceg

Studijski smjer: Gitara

Mentor: Maroje Brčić, izv. prof.

Ak. god. 2020./2021.

Split, lipanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Biografija.....	5
2.1. Godine u Italiji: 1895.-1939.	6
2.2. Godine u Americi: 1939.-1968.....	8
3. Djela za gitaru	10
3.1. Tedesco i Segovia	10
3.2. Variazioni attraverso i secoli (1932.).....	11
3.3. Sonata (Omaggio a Boccherini), op. 77 (1934.).....	11
3.4. Capriccio Diabolico (Omaggio a Paganini), op. 85 (1935.)	12
3.5. Tarantella, op. 87/1 (1936.).....	13
3.6. Aranci in fiore, op. 87/2 (1936.)	13
3.7. Variations plaisantes sur un petit air populaire (J'ai du bon tabac) (1937.)	14
3.8. Concerto in Re, op. 99, za gitaru i orkestar (1939.).....	15
3.9. Serenada za gitaru i orkestar, op. 118 (1943.)	16
3.9.1. Capriccio Diabolico (Omaggio a Paganini), op. 85a za gitaru i orkestar (1945.)	16
3.10. Rondo za solo gitaru, op. 129 (1946.) i Suita za solo gitaru op. 133 (1947.).....	17
3.11. Fantazija za gitaru i klavir, op. 145. (1950.).....	18
3.12. Kvintet za gitaru i gudački kvartet, op. 143 (1950.).....	19
3.13. Romancero Gitano, op. 152 (1951.)	20
3.14. Concerto Sereno, Drugi koncert za gitaru i orkestar, op. 160 (1953.)	21
3.15. Rondel na ime Siegfrieda Behrenda, Greeting cards, op. 170/6 i Tonadilla na ime Andrésa Segovie, Greeting cards, op. 170/5 (1954.).....	24
3.16. Escarramán, Suita španjolskih plesova iz 16. stoljeća (po Cervantesu), Op. 177 (1955.) .	25
3.17. Tre Preludi Mediterranei, Op. 176 (1955.) i Passacaglia (Omaggio a Roncalli), op. 180. (1956.)	27
3.18. Ballata dell'esilio, za gitaru i glas (1956.).....	29
3.19. Ninna Nanna, a Lullaby for Eugene (Uspavanka za Eugena), Greeting Cards, op.170 (1957.)	29
3.20. Canto delle Azzorre sul nome di Enos, Greeting cards, op. 170/15 (1958.).....	29
3.21. Die Vogelweide, ciklus pjesama za bariton i gitaru, op. 186 (1959.).....	30
3.22. Sukob između Castelnuova-Tedesca i Segovije	31
3.23. Platero y yo, za naratora i gitaru, op. 190 (1960.).....	36
3.24. Sonatina Canonica za dvije gitare, op. 196 (1961.)	38

3.25.	Tre Preludi al Circeo, op.194 (1961.).....	38
3.26.	24 Caprichos de Goya, za solo gitaru, op. 195 (1961.)	39
3.27.	Les Guitares Bien Tempérées: 24 Preludija i Fuge za dvije gitare, op. 199 (1962.).....	40
3.28.	Canzone Siciliana sul nome di Mario Gangi, Greeting Cards, op. 170/33, (1962.) i pjesme za glas i gitaru, iz op. 24, br. 5 i 6, i op. 75. br. 2 i 3.....	41
3.29.	Koncert za 2 gitare i orkestar, op. 201. (1962.).....	41
3.30.	Melancholia (1963.) i Ballatella na ime Christophera Parkeninga, Greeting Cards op. 170/34, (1963.).....	42
3.31.	Romanza na ime Oscara Ghiglie, Greeting Cards, op.170/37 (1964.) i I Sarabanda na ime Reya de la Torre, Greeting Cards, op. 170/35 (1964.).....	44
3.32.	Sonatina za flautu i gitaru, op. 205 (1965.) , Eclogues, za flautu, engleski rog i gitaru, op. 206 (1965) i The Divan of Moses Ibn Ezra, op. 207. (1965.).....	45
3.33.	Homage to Purcell, Fantazija na ime Ronald i Henry Purcell, Greeting Cards, op. 170/38 (1965.), Canción Cubana na ime Hectorsa Garcie, Greeting Cards, op. 170/39 (1965.) i premijera Concerta Serena za gitaru i orkestar	45
3.34.	Smrt Ide Presti, Canción Venezuelana na ime Aliria Diaza, Greeting Cards op. 170/40 (1966.), Canción Argentina na ime Ernesta Bitettija, Greeting Cards, op. 170/41 (1966.) i Studija na ime Manuela Lópeza Ramosa, Greeting Cards, op. 170/42 (1966.).....	46
3.35.	Aria da Chiesa sul nome di Ruggero Chiesa, Greeting Cards, op.170/43, Brasileira on the name of Laurindo Almeida, Greeting Cards, op.170/44, Japanese Print on the Name Jiro Matsuda Greeting Cards, op.170/45,	48
3.36.	Volo d'Angeli sul nome di Angelo Gilardino, Greeting Cards, op.170/47, Canzone Calabrese sul nome di Ernest Calabria, Greeting Cards, op.170/48, Tarantella Campana sul nome de Eugene di Novi, Greeting Cards, op.170/50	48
3.37.	Korespondencija s Gilardinom i Appunti, preludiji i studije za gitaru, op. 210 (nedovršeno) (1967.)	49
3.38.	Fuga Elegaića, u sjećanje na Idu Presti (1967.).....	51
4.	Zaključak.....	52
5.	Literatura.....	53

1. Uvod

Ovaj rad je posvećen skladatelju Mariu Castelnuovu-Tedescu, jednom od najplodnijih i najvrjednijih skladatelja gitarske glazbe u 20. stoljeću. Pokušat ću kronološkim pregledom djela za gitaru i njegovog života dobiti jasnu sliku Tedescovog gitarističkog stvaralaštva i naglasiti veličinu i vrijednost mnogih previđenih djela, a preko njegovog odnosa i korespondencije s Andrésom Segovijom i ostalim interpretima njegovih djela prikazati povijesni kontekst u kojem se razvijala gitara i njezin repertoar kroz 20. stoljeće. Također, nadam se da će svakome tko bude želio naći nešto više o djelima Castelnuova-Tedesca, koja sviraju ili planiraju svirati, ovaj rad biti dobra početna točka koja će pružiti informacije kao i daljnje izvore za istraživanje.

2. Biografija

13. srpnja 1939., Mario i Clara Castelnovo-Tedesco ukrkali su se na brod S. S. Saturnia u Trstu zajedno s njihova dva sina. Svrha njihovog putovanja bila je, tobože, koncertna turneja s povratkom u Italiju u kolovozu, a zapravo je to bio diskretan način da obitelj emigrira u SAD nakon donošenja rasnih zakona u Italiji. Iako su na popisu u brodu bili zapisani kao Talijani, to je prekríženo i preko toga je napisano "Židovi".

Ovo je putovanje bilo prekretnica koja je razdijelila život Maria Castelnova-Tedesca. Obitelj se vraćala u Italiju nekoliko puta poslije rata, ali se nikad više nisu osjećali pravim Talijanima. U isto vrijeme, Mario i Clara, koji su dobili američko državljanstvo 1948., nikad nisu bili pravi Amerikanci. Mario Castelnovo-Tedesco opisuje svoj život kao "oblak koji visi između dva kontinenta".

Mario Castelnovo-Tedesco, portret, Firenca, 1925.

2.1. Godine u Italiji: 1895.-1939.

Mario Castelnuovo-Tedesco rođen je 3. travnja, 1895. godine. Njegovi su preci došli u Italiju iz Španjolske nekoliko stoljeća prije, odakle i vuku svoje prezime Castelnuovo. To je bila obitelj bankara, što je bilo tipično zanimanje Židova u Italiji u to vrijeme. Njegov djed, Angiolo Castelnuovo bio je poslovni partner sa Samuelom Tedescom koji nije imao djece te je ostavio naslijeđstvo Angiolu pod uvjetom da njegova obitelj preuzme prezime Tedesco da ne bi izumrlo. Tako je njegov djed postao Castelnuovo-Tedesco.

Majka Castelnuova-Tedesca, koja je voljela pjevati i svirati klavir, prepoznala je sinov glazbeni talent i unatoč očevom negodovanju započela je njegov glazbeni put koji ga vodi od prvih objavljenih skladbi u dobi od deset godina pa sve do studija kod Ildebranda Pizzettija¹, glazbene figure koja ga je oblikovala. Tedescov zvuk ubrzo je bio toliko oblikovan da je postao poznat pod nadimkom *musicista fiorentino*². Taj poseban firentinski zvuk s utjecajem Debussyjevog impresionizma i Pizzetijevog strogog kontrapunkta razvio se u poseban profinjeni rječnik utemeljen na sljedovima paralelnih akorada, politonalitetnim zvučnim blokovima, dugačkim prozračnim melodijama te tečnim kontrapunktom.

Castelnuovo-Tedesco s Jaschom Heifetzom, Firenca, 1934

¹ Ildebrando Pizzetti (1880. – 1968.) – talijanski skladatelj, muzikolog i glazbeni kritičar.

² tal. firentinski glazbenik

Do 1930-ih, Castelnuovo-Tedesco se izgradio, ne samo u jednog od talijanskih vodećih modernih skladatelja, nego je bio i tražen kao pijanist ili korepetitor te kao vrstan i pronicljiv kritičar. Njegova je suradnja s tri legendarna izvođača dovela do međunarodnog ugleda i uvelike utjecala na njegov život i karijeru. Riječ je naravno o Andresu Segoviji³ na gitari, Jaschi Heifetzu⁴ na violini i Gregoru Piatigorskom⁵ na violončelu. Ipak, 1938. fašistička politika Italije mijenja smjer Castelnuovo-Tedescovog života i karijere...

„...u dobi od četrdeset četiri godine, kad sam vidio naprasni kraj moje uspješne karijere i kulu koju sam tako strpljivo gradio kako biva uništena jednim dekretom i jednim potezom pera, zapitao sam se: “À quoi bon”? Koji je smisao ovoga? I slava i renome su mi se učinile, kakve i jesu, ‘vanitas vanitatum’⁶.”⁷

Mario Castelnuovo-Tedesco za klavirom, Firenca, 1908.

³ Andrés Segovia Torres, Prvi markiz od Salobreñe (1893. – 1987.) – legendarni španjolski virtuoz na gitari.

⁴ Jascha Heifetz (1901. – 1987.) – rusko-američki violinist koji je jedan od najvećih violinista svih vremena.

⁵ Grigoriy Pavlovich Pyatigorskiy (1903. – 1976.) – rusko-američki virtuoz na violončelu, koji je surađivao s mnogim skladateljima te ga se smatra jednim od najboljih čelista 20. stoljeća.

⁶ lat. taština nad taštinama, uzaludnost, ispraznost (često kao usklik razočaranja ili pesimizma)

⁷ <https://mariocastelnuovotedesco.com/>, posjećeno u svibnju, 2021.

2.2. Godine u Americi: 1939.-1968.

27. srpnja 1939., budući da se obitelj uputila u New York, Toscaninijev⁸ osobni asistent ih je dočekaao na dokovima da im pomogne u snalaženju u Novom svijetu. Postignut je dogovor da skladatelj američki debi bude izvedba njegovog Drugog klavirskog koncerta sa njujorškom filharmonijom. Jascha Heifetz je pripremao teren za ugovor s MGM-om⁹ koji je Castelnuova-Tedesca odveo u Los Angeles gdje je i živio do svoje smrti 1968.

Tedescova karijera u Americi je ipak imala malo drugačiji smjer. To ne znači da je došlo do pada u kvaliteti ili kvantiteti njegovog rada, što zorno pokazuje i prestižna nagrada „Davide Campari“ koju je osvojio 1958. za svoju operu „Il Mercante di Venezia“. Ipak, radovao se budućnosti sa sve izraženijim fokusom na svoje učenike Johna Williamsa¹⁰, Henryja Mancinija¹¹, Jerryja Goldsmitha¹², Nelsona Riddlea¹³ kao i Andréa Previna¹⁴. Kao učitelj imao je velik utjecaj na američku glazbu i izvan svijeta filma. Nakon što je jednom prilikom u šali predstavljen kao „Otac West Coast jaza“ jedan pisac je napisao da je to „vrlo blizu istini“. Kad je pričao o svom životu u Americi rekao je da mu je glazba i kompozicija u Americi postala:

⁸ Arturo Toscanini (1867. – 1957.) – talijanski dirigent i jedan od najpoznatijih glazbenika tog vremena, bio je i u više navrata glazbeni direktor La Scale i Njujorške filharmonije, poznat i po velikom prkosu prema Benitu Mussoliniju zbog čega je i morao napustiti Italiju.

⁹ Metro-Goldwyn-Mayer – poznati hollywoodski filmski studio.

¹⁰ John Towner Williams (1932.) – američki skladatelj, dirigent, pijanist i trombonist koji je skladao neke od najpoznatijih djela filmske glazbe kao što su glazba za Schindlerovu listu, Ratove zvijezde, Ralje, E.T., Indianu Jonesa, prva tri Harry Potter filma, Jurski park, Superman, Sam u kući, Susreti treće vrste i za mnoge druge filmove, kao i cijeli niz skladbi klasične glazbe.

¹¹ Enrico Nicola Mancini (1924. – 1994.) – američki skladatelj, dirigent, pijanist i flautist, često navođen kao jedan od najboljih skladatelja filmske glazbe u povijesti filma, skladao je između ostalog glazbu za seriju Peter Gunn, kao i poznate teme kao što su The Pink Panther Theme, Moon River iz filma Doručak kod Tiffanija, i Love Theme iz Romea i Julije.

¹² Jerrald King Goldsmith (1929. – 2004.) – američki skladatelj i dirigent, poznat po filmskog glazbi iz franšiza Zvezdane staze i Rambo kao i za filmove Logan's Run, Planet Majmuna, Total Recall, Mulan i mnogih drugih.

¹³ Nelson Smock Riddle Jr. (1921. – 1985.) – američki aranžer, skladatelj, voditelj big banda i orkestrator koji je surađivao s Frankom Sinatom, Ellom Fitzgerald, Nat King Coleom, Judy Garland, Dean Martinom, Peggy Lee i mnogim drugima.

¹⁴ André Previn (1929. – 2019.) – njemačko-američki pijanist, skladatelj i dirigent koji je u karijeri imao tri područja djelovanja – Hollywood, jazz i klasična glazba te je bio uspješan u sva tri. Bio je glazbeni direktor simfonijskih orkestara u Houstonu i Pittsburghu, filharmonija u Los Angelesu i Oslu te dirigent London Symphony Orchestra i Royal Philharmonic Orchestra. Također je i napisao jedan koncert za gitaru koji je izveo John Williams (gitarist) 1972. s London Symohony Orchestra.

„...čin vjere, vjere koje sam naslijedio od svog oca, od svoje majke, od svoga djeda i koja je najbolje izražena u riječima psalma kojeg je moj djed nekad pjevao: 'Bio sam mlad; sad sam star: ali ne vidjeh nikada pobožnika napuštenu, ni djece njegove da prose kruha'¹⁵“

Mario Castelnovo-Tedesco u svojoj prvoj kući u SAD-u, Larchmont, New York, 1939.

¹⁵ Psalam 37,25

3. Djela za gitaru

3.1. Tedesco i Segovia

U razdoblju od 1927. do 1932. Castelnuovo-Tedesco je usavršavao svoje skladateljsko umijeće skladajući za komorne sastave, te je smatrao da je njegov *Kvintet za glasovir i gudače* vrhunac njegovog rada u tom periodu. Upravo je to djelo izvodio kao član *Poltonieri* kvinteta na Međunarodnom festivalu u Veneciji 1932. godine. Festival u Veneciji bio je mjesto okupljanja poznatih europskih glazbenika tog vremena, uključujući i Manuela de Fallu koji je došao predstaviti svoje novo djelo. S njim u pratnji je bio njegov prijatelj – Andrés Segovia. Za vrijeme festivala susreli su se više puta sa Castelnuovom-Tedescom i posjetili su njegovu izvedbu već spomenutog *Kvinteta* koji se, kao jedna emotivna i robusna skladba, svidio Španjolcima. Unatoč višestrukim susretima nisu imali priliku razgovarati o gitari. Ipak, zadnjeg dana festivala Segovia je susreo Claru Castelnuovo-Tedesco, Marijevu ženu, te joj rekao: „Nikad se nisam usudio tražiti nešto od Vašeg muža, ali bih bio presretan ako bi on želio napisati nešto za mene¹⁶.“ i dao joj je svoju adresu u Ženevi gdje je u to vrijeme živio.

Kad su se Mario i Clara vratili u Usigliano, Castelnuovo-Tedesco piše pismo Segoviji u kojem piše:

„Dragi Segovia,

bit će mi veliko zadovoljstvo napisati ti nešto jer sam imao više puta priliku diviti se tvom sviranju, ali moram priznati da ne poznajem tvoj instrument i nemam ni najmanju ideju kako se sklada za gitaru ...“

¹⁶ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.2. Variazioni attraverso i secoli (1932.)

Segovia mu je odgovorio tako što mu je poslao na koji je način gitara ugođena te je priložio i dvije skladbe: *Varijacije na Mozartovu temu* Fernanda Sora, op. 9 i *Varijacije na temu Folía de España* Manuela M. Poncea. Također mu je napomenuo da će u te dvije skladbe otkriti sve najveće tehničke zahtjeve koje se stavljaju ispred gitarista. Proučavajući note koje mu je Segovia poslao, Tedesco se odlučuje napisati poznate *Variazioni attraverso i secoli (Varijacije kroz stoljeća)*. U *Chaconni* i *Preludiju* se odnosi prema gitari kao prema lutnji, zatim u schubertijanskom romantičnom stilu piše dva valcera te završava s modernim jazz *Fox-Trotom*. Nakon što je završio *Chaconnu* i *Preludij* poslao je manuskript Segoviji da ga pita može li se odsvirati na gitari, ali prije nego što je stigao odgovor Tedesco je završio cijele varijacije. Segovia mu je, u čudu, odgovorio: „Ovo je prvi put da susrećem skladatelja koji momentalno shvaća kako pisati za gitaru.“ Konačno, 3. travnja 1934. u Firenci, na Tedescov 39. rođendan, Segovia premijerno izvodi dva nova djela: *Varijacije kroz stoljeća* Castelnuova-Tedesca i *Sonatinu Meridional* Manuela M. Poncea uz oduševljenje publike.

3.3. Sonata (Omaggio a Boccherini), op. 77 (1934.)

Slijedeći dan kad su se susreli Segovia je podsjetio Tedesca da je poznati talijanski skladatelj Boccherini bio veliki zaljubljenik u gitaru i predložio mu da napiše važno djelo u njegovu čast, sonatu u četiri stavka. Castelnuovu-Tedescu se svidjela ideja te je napisao *Sonatu Omaggio a Boccherini* u četiri stavka: *Allegro con spirito* u kojem razvija dvije teme u sonatnom obliku, *Andantino quasi canzone* koji je pisan u ritmu Sicilliane s piu mosso ulomkom ironičnog prizvuka i španjolske glazbene estetike, koketirajući s temom iz Falline opere *La vida breve*, *Tempo di Minuetto (cerimonioso con grazia)* inspiriran poznatim Menuetom Luigia Boccherinija sa zanimljivom *Double* sekcijom i *Vivo ed energico*, brzi i energični zadnji stavak sa španjolskim utjecajima, koje je imao i Boccherini u svojoj glazbi, ali i kao posveta Segoviji, te s ritmičnom koračnicom koja se pojavljuje opet na kraju stavka i koja dovodi Sonatu do eksplozivnog završetka.

Sonata op. 77 monumentalno je djelo koje je prošlo ispit vremena i pokazuje razvoj Tedescove vještine pisanja za gitaru u samo dvije godine. Skladatelj za Sonatu kaže: „Sonata je u četiri stavka, ali je većinom u prvom i trećem stavku sadržana gracioznost koja je tako karakteristična za Boccherinija. *Andantino, quasi canzone* se s druge strane referira na Boccherinijev 'romantični' ugođaj, dok finale ističu tri bravurozna elementa koji su uvijek prisutni u njegovoj glazbi.“¹⁷

3.4. Capriccio Diabolico (Omaggio a Paganini), op. 85 (1935.)

1935. nakon rada na velikom projektu *Savonarola* po narudžbi Benita Mussolinija Castelnuovo-Tedesco pati od iznimne iscrpljenosti i depresije. Pola godine ništa nije skladao i ni s čim nije bio zadovoljan, nisu mu pomagali čak ni lijekovi, ali jest jedan neočekivan lijek – poezija. I to poezija Walta Whitmana čije je pjesme odmah potom uglazbio te je nakon toga nastavio plodno stvarati što je iskoristio i Andrés Segovia. Segovia mu šalje pismo u kojem piše „Paganini je također bio ljubitelj gitare, zašto ne bi napisao posvetu Paganiniju?“¹⁸. Tedesco je oduševljen idejom te piše divno, dugo, virtuozno djelo *Capriccio Diabolico* u kojem koristi temu *La campanella* iz trećeg stavka *Ronde a la clochette* Paganinijevog *Drugog violinskog koncerta op.7*.

¹⁷ Jacket notes for Segovia: Three Centuries of the Guitar (Decca DL 10034).

¹⁸ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.5. Tarantella, op. 87/1 (1936.)

Negdje u tom razdoblju Segovia traži Tedesca da napiše koncert za gitaru i orkestar. Tedesca je to plašilo jer nije nikad prije čuo takvo djelo pa mu je bilo teško uopće zamisliti zvukovnu povezanost gitare i orkestra. Reкао je: „Nikad ne možeš biti siguran u tehniku sviranja gitare jer je to vrlo misteriozan instrument.“¹⁹ Umjesto koncerta Tedesco Segoviji posvećuje *Tarantellu*, agilan i veseo komad s prizvukom Rossinija, koja postaje jedno od najpoznatijih njegovih djela za gitaru. *Tarantella* je primjer neoklasičnog utjecaja u kojeg su pridodani elementi folk glazbe u ritmu i melodiji.

3.6. Aranci in fiore, op. 87/2 (1936.)

Aranci in fiore je djelo koje je Tedesco napisao za mladog konobara gitarista Alda Bruzzichellija koji ga je prepoznao u kafiću i rekao da zna za Segoviju i da je gitarist, na što mu je Tedesco odgovorio da će mu pokazati djela koja je Segoviji posvetio kad dođe u Firencu i posvetio mu je ovo djelo koje je, kao i *Tarantella* rustikalnog i narodnog zvuka inspiriranog talijanskom glazbom. Naslov djela, „Naranče u cvatu“, sugerira osjećaj proljeća, a napisan je prigodom vjenčanja Alda Bruzzichelija. Sastoji se od dvije glavne figure, od kojih je druga inspirirana folklorom, koje se suprotstavljaju, da bi kasnije nastupale istovremeno.

¹⁹ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.7. Variations plaisantes sur un petit air populaire (J'ai du bon tabac) (1937.)

Andres Segovia je izvodio jednom prigodom *Sonatu Omaggio a Boccherini* u Ženevi, nakon čega je u novinama *Journal de Geneve* kritičar J. Guilloux napisao članak u kojem kaže da je *Sonata* humoristična i dobro napisana, ali da je Segovia tako dobar umjetnik da bi i od *J'ai du bon tabac* (popularna banalna pjesmica) napravio remek djelo. Segovia na te komentare bjesni te šalje pismo Castelnuovu-Tedescu žaleći se na kritičare. Tedesco mu odgovara savjetujući mu da se smiri i da ne shvaća kritičare ozbiljno, zatim uzima note pjesme *J'ai du bon tabac* te sklada varijacije za solo gitaru koje završavaju fugom – *Variations plaisantes sur un petit air populaire*. Varijacije posvećuje kritičaru te mu ih šalje nakon čega gospodin Guilloux nikad više nije napisao lošu kritiku Castelnuovu-Tedescu. U trećoj varijaciji naslova *A l'espagnole*, daje hommage Granadosu malom promjenom teme koja onda evocira Španjolski ples br. 6. *Rondalla Aragonesa*. Tema je u petoj i finalnoj varijaciji naslova *L'invetible fugue* podvrgnuta inverziji, augmentaciji i diminuciji. Kasnije u pismu Gilardinu, Tedesco piše:

„... impresioniralo me što si Varijacije na temu '*J'ai de bon tabac*' doživio kao „po jednostavnosti i načinu vrijednima Mozarta“; jer sam, zapravo kad sam ih pisao, mislio o određenim Mozartovim varijacijama na neke zaigrane teme kao '*Ah, je vous dirai, maman!*'“²⁰

što pokazuje Tedescovu privrženost neoklasicizmu.

²⁰ Higham, Peter Anthony: *Castelnuovo-Tedesco's works for guitar*, University of Alberta. Department of Music, 1977.

3.8. Concerto in Re, op. 99, za gitaru i orkestar (1939.)

Nakon rasta antisemitizma u Europi i Italiji, Tedesco planira bijeg iz Italije. Segovia tada čini veliku prijateljsku gestu te dolazi u Firencu da provede Božić s Tedescom te vode razgovor u kojem ga Segovia tješi i ohrabruje da se veseli svjetlijoj budućnosti koja ga čeka u Americi te mu kaže da će zbog svoga talenta tamo moći izgraditi bolji život. Njegove su ga riječi utješile i ohrabrile pa zbog tog čina iskrenog prijateljstva Segoviji obećava da će prvo djelo na kojem bude radio biti upravo Koncert za gitaru i orkestar, što on s oduševljenjem prihvaća. Prvu polovicu koncerta Tedesco piše odjednom te ga odmah pregledava sa Segovijom koji nakon toga, zadovoljan, odlazi u Urugvaj gdje je u to vrijeme živio. U siječnju 1939. završava i ostala dva stavka do kraja i šalje ih Segoviji.

Koncert za gitaru i orkestar čine tri stavka:

Allegretto giusto, neoklasičnog karaktera, jednostavan i vedar te djelomično inspiriran Boccherinijem, pisan u sonatnom obliku s dvije teme i kadencom prije kratke *codette*. Drugi stavak *Andantino a la Romanza* koji je „jednostavna pjesma, talijanska i lirskog karaktera, skladana“, po riječima skladatelja, „kao nježni oproštaj od rodnog toskanskog zavičaja.“²¹ Sastavljen je od tri dijela: u prvom se iznose dvije teme, zatim slijedi kadenca te završni dio sa sekvencama, fragmentacijama i suprostavljanjima dviju tema. Treći stavak, *Ritmico e cavalleresco*, je tipičnog španjolskog izričaja. U formi je ronda s velikom kadencom pri kraju stavka nakon koje slijedi *coda*, slična kao u drugom stavku, sastavljena od tematskog materijala iz stavka.

ESTUDIO AUDITORIO
Calle Andes esq. Mercedes. — Montevideo. — Teléfono de Boletería: 8 72 28

ESPECTACULOS ORGANIZADOS
POR EL
S. O. D. R. E. Temporada Oficial 1939

Sábado 28 de Octubre, a la hora 19

CONCIERTO SINFONICO
BAJO LA DIRECCION DEL MAESTRO
LAMBERTO BALDI
SOLISTA:
ANDRÉS SEGOVIA
GUITARRISTA

PROGRAMA

PRIMERA PARTE

VIVALDI - Concierto para cuatro violines y orquesta, Op. 3 N.º 10 (1.ª Audición)
Allegro — Largo — Allegro
Solistas: Juan Fabbri, Armando Ceirolo, Enrique Sebastiani y Eduardo Fazzio.

SEGUNDA PARTE

CASTELNUOVO TEDESCO - Concierto para guitarra y orquesta (La Audición en el mundo)
Allegretto giusto y un poco pomposo Andantino a la romana Ritmico y caballeresco
Solista: ANDRÉS SEGOVIA

TERCERA PARTE

RIMSKY KORSAKOFF - Suite "Le Coq d'or"

PRECIOS DE LAS LOCALIDADES

Palcos sin entradas	\$ 4.00 2
Platea	> 2.00 1
Tertulia 1.ª fila	> 2.00 1
Tertulia, otras filas	> 1.50 70
Entrada a Palco	> 1.50 70
Galería Baja 1.ª fila, numerada, mixta	> 1.00 70
Galería Baja otras filas, numerada, mixta	> 0.80 70
Galería Baja sin numerar mixta	> 0.40 70
Galería Alta 1.ª fila, numerada, mixta	> 1.00 70
Galería Alta otras filas, numerada, mixta	> 0.80 70
Galería Alta sin numerar, mixta	> 0.40 70

Casa Romazo — Sierra 1919

Plakat sa premijere Concerta in Re u Montevideu 1939.

²¹ Iz intervjua sa Michaelom Inmanom, sa kraja 1958., u emisiji *Music and Sound*, epizoda „Castelnuovo-Tedesco and Segovia“ na radiju Los Angeles.

U koncertu je gitara, naravno, u prvom planu s relativno velikim kadencama u svakom stavku te s dijelovima u kojima Tedesco želi da se orkestar, sastavljen od flaute, dviju oboa, fagota, trube, klarineta, timpana (koji su uvijek u *piano* dinamici) te male grupe gudača: po dvije prve i druge violine, dvije viole, dva violončela i kontrabas, pojavi kao boja bez da preuzima glavnu ulogu.

Segovia neumorno nastavlja ohrabrivati Tedesca da piše za gitaru pa je zbog toga Tedescov rad na djelima za klasičnu gitaru bio gotovo neprestan. Znao je i reći: „Segovia je veliki umjetnik i najvjerniji interpret moje glazbe. Kad se čini da su svi drugi zaboravili moju glazbu Segovia je nastavlja izvoditi. Uvijek sam mu zbog toga bio zahvalan.“

3.9. Serenada za gitaru i orkestar, op. 118 (1943.)

Dok je Segovia živio u Urugvaju 1943. Castelnuovo-Tedesco sklada *Serenadu za gitaru i komorni orkestar*. To djelo po formi nije koncert, nego je koncertno djelo u kojem solo instrument ima sve glavne dijelove i kadence. Serenada je pisana u stilu Mozarta i Brahmsa, a po obliku je suite s kratkim stavcima plesnih karaktera. Kako je Tedesco dosta slobodno interpretirao svaki od plesova dao je svakome i dodatak „quasi“ u njegov naslov: *Quasi Minuetto, Quasi Scherzo* i *Quasi Marcia*. Koristi sličan orkestar kao u *Koncertu za gitaru*, ali ga na Segovijin nagovor malo proširuje.

3.9.1. Capriccio Diabolico (Omaggio a Paganini), op. 85a za gitaru i orkestar (1945.)

1945. Andrés Segovia seli se u SAD. Kako su tada bili bliže, Segovia i Castelnuovo-Tedesco se više viđaju i više komuniciraju. Jednom prilikom Segovia traži od Tedesca da mu aranžira Capriccio Diabolico za orkestar i gitaru. Tedesco, pošto je bio zadovoljan skladbom za solo gitaru, ne mijenja gitarsku dionicu nego samo piše orkestralnu pratnju, shvaćajući orkestar kao divovsku gitaru.

3.10. Rondo za solo gitaru, op. 129 (1946.) i Suita za solo gitaru op. 133 (1947.)

Sljedeće godine Tedesco sklada svoj *Rondo za gitaru*, vrlo razvijenu skladbu nježnog i ugodnog karaktera. Piše je u obliku rondo po modelu Stravinskoga. Model je ABACA, a svaka sekcija je građena kao rondo sama po sebi, tako da se dobije veliki „višestruki rondo“. Godinu kasnije sklada *Suitu za gitaru* – jako heterogenu suitu od tri stavka: prvi je *Preludij* – gotovo improvizatorskog karaktera u stilu glazbe za lutnju iz 16-og stoljeća; drugi stavak je *Scottish Ballad* lirskog karaktera s plesnim ulomkom, a treći stavak je izrazito sinkopirani *Capriccio (all'americana)*. U tom razdoblju Segovia u Los Angelesu premijerno izvodi *Concerto in Re* za gitaru i orkestar. Koncert nailazi na odobravanje publike i veliko oduševljenje. Tedesca je izvedba posebno pogodila te je razmišljao o svom odlasku iz Italije i glazbi napisanoj neposredno prije napuštanja Toskane koja je zaživjela u spoju toplog zvuka Segovijine gitare u kontrastu sa zvukom orkestra. Segovia je pokazivao velik entuzijizam prema Tedescovoj *Suiti* te mu piše pismo iz New Yorka 6. veljače 1950. godine:

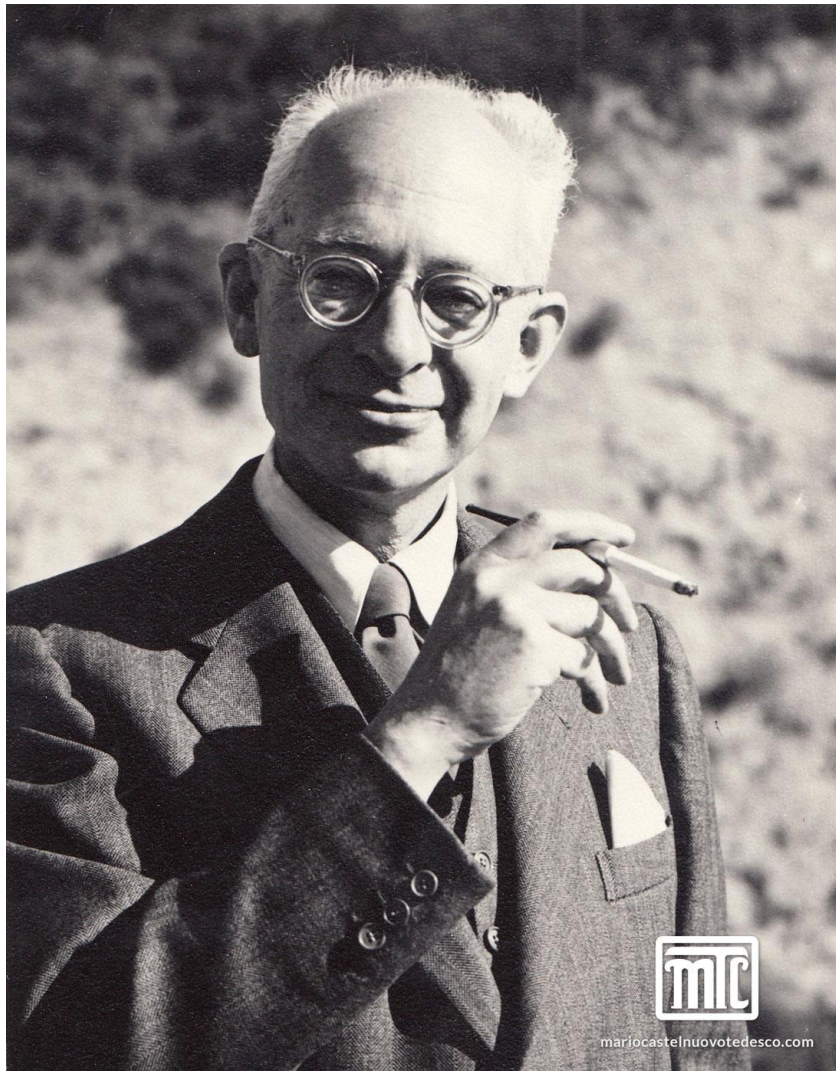
„Moj dragi Mario,

dugo nisam radio na nečemu s tolikim zadovoljstvom kao na tvojoj *Suiti*. Teška je, ali nakon micanja svih prepreka njene poteškoće postaju logične i postaju samo pitanje upornosti i rada. Pogotovo glede prvog i drugog stavka. U procesu sam vježbanja *Preludija*, *quasi una improvisazione*, kao i *Ballate*, također. Strah me zadnjeg stavka, svatko ga smatra predivnim, kao i ja, ali ne čini mi se da je u karakteru tipičnom za gitaru. Nakon svih mojih pokušaja, molim te, po zadnji put, da napišeš novi zadnji stavak. *Preludij* i *Ballata* su prekrasni na gitari, ali mislim da treći stavak ima previše „glasovira“ u sebi i mislim da neće dobro izaći na gitari. Ali ne mogu ti dati finalnu odluku, pričekaj još malo... Andrés.“²²

²² Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.11. Fantazija za gitaru i klavir, op. 145. (1950.)

1950. godine Tedesco piše *Fantaziju za gitaru i glasovir (Fantasía per chitarra e pianoforte)* i posvećuje je Segoviji i njegovoj ženi Paquiti Madrigueri, jednoj od najvjernijih interpretatorica njegovih djela na glasoviru i bivšoj studentici Enriquea Granadosa. Tedesco je smatrao da kombinacija ta dva instrumenta nije poštena, ali je pokušao eliminirati poteškoće tako da je glasovirski dio drži cijelo vrijeme laganim, gotovo u stilu čembala. *Fantazija* ima dva stavka: *Noć* i *Ples* i generalno je španjolskog karaktera.

Mario Castelnuovo-Tedesco, Los Angeles, 1950.

3.12. Kvintet za gitaru i gudački kvartet, op. 143 (1950.)

Jednom je prilikom njemački muzikolog Alfred Leonard pitao Segoviju da nastupi na koncertu komorne glazbe. Segovia je odgovorio da će nastupati jedino ako Castelnuovo-Tedesco sklada moderni dio programa te da bi onda napisao kvintet za gitaru i gudače. Mario to rado prihvaća te u svojoj karakterističnoj brzini počinje sa skladanjem. Čim je imao prva dva stavka spremna šalje ih Segoviji koji mu odgovara:

„Dragi Mario,

pročitao sam prva dva stavka tvog *Kvinteta* i smatram da su iznimno lijepi, mislim da će zvučati veličanstveno. Veselim se ostalim staccima. Sinoć sam ti poslao telegram da te informiram o uspjehu tvoje Suite prošle nedjelje u Gradskoj vijećnici. Publika je jednoglasno entuzijastično reagirala na ljepotu tvoga rada, odsvirao bih i zadnji stavak kao bis, ali nisam jer me bilo strah da ga neću dobro izvesti kao ostale stavke ... Bio bih vrlo sretan kada bi nešto napravio na teme Blasa de la Serne (17. ili 18. stoljeće) koje sam ti poslao u prilogu. Kao što možeš vidjeti, vrlo je lijepo i mogao bi to biti sjajan bis... Andrés“²³

Slijedeće godine, *Quintetto per chitarra ed archi* je doživio svoju prvu i veličanstvenu izvedbu. To je jasno, čisto djelo, gotovo schubertijanske lirike, pogotovo prvi stavak – *Allegro vivo e schietto*; Tedescu posebno drag stavak bio je *Andante mesto*; izgrađen je od duge i dirljive melodijske linije, u srednjem dijelu pojavljuje se tipično španjolska tema zbog koje u naslov i dodaje: *Souvenir d'Espagne*. Zatim slijedi *Scherzo alla maricia* i djelo završava vatrenim finalom u šesteroosminskoj mjeri i prepun je kontrapunkta kojeg srednjem dijelu stavka presijeca sekcijom u *habanera* ritmu.

Castelnuovo-Tedesco sa Segovijom i Kvartetom Paganini, Los Angeles 1951.

²³ Ibid.

3.13. Romancero Gitano, op. 152 (1951.)

Sljedeće godine, 1951., Tedesco sklada *Romancero Gitano* – skladbu za zbor i gitaru na tekstove pjesama Federica Garcíe Lorca u originalnoj verziji na španjolskom jeziku. U tom djelu prisjeća se Španjolske koju je posjetio 1913. te fascinacije i dojma kojeg je ostavila na njega. Izabrao je sedam pjesama različitih karaktera i uglazbio ih u stilu madrigala sa gitarskom pratnjom. Svakoj pjesmi je pridružio kratki preludij i postludij koji ih spaja te ih čini ciklusom. Andrés Segovia nastavlja entuzijastično svirati djela koja mu Tedesco šalje te mu odgovara pismom iz Siene u Italiji:

„Dragi Mario,

danas sam objedovao s tvojim bratom i ženom, telefonirao sam im da se tvoj *Kvintet* izvodi u Sieni. Tvoje predivno djelo smo izveli Gudački kvintet *Chigiana* i ja pred zadovoljnom i entuzijastičnom publikom. Pričao sam sa grofom Chigijem²⁴ o tome da predaješ sljedeće godine na Akademiji i on je prihvatio ideju sa zadovoljstvom. Tu sam s tvojim prijateljima i pričamo o tebi toliko „da ti se mora štucati“. Rezultati natjecanja na Chigiana Akademiji za djela za gitaru i orkestar, gitaru i gudački kvartet i solo gitaru su bili: prva nagrada u prvoj grupi je dodijeljena *Concertinu* švicarskog skladatelja kojeg ne poznajem: Hansa Hauga. U drugog grupi nagrada nije dodijeljena, a za solo gitaru nagradu je osvojio Tansman za *Cavatinu* u četiri stavka ... Izvest ću tvoj *Kvintet* u Londonu pa ću, po povratku u Ameriku, početi raditi na pjesmama Garcíe Lorca. Umjetnička atmosfera u Sieni je nevjerojatno ugodna, dogodne ću svirati tvoj koncert.

Lijep pozdrav od tvog Andresa.“²⁵

²⁴ Guido Chigi-Saracini – talijanski plemić i jedan od najvećih glazbenih mecena tog razdoblja, poznat i kao jedan od „zadnjih istinski civiliziranih ljudi.“

²⁵ Ibid.

3.14. Concerto Sereno, Drugi koncert za gitaru i orkestar, op. 160 (1953.)

1953. Segovia piše:

„Dragi moj Mario,

imam toliko stvari da ti kažem! Izvodili smo tvoj *Concerto in Re* u *Royal Festival Hallu* i na BBC-u. Kritike su vrlo pozitivne ... Moj recital u New Yorku ove godine bio je moj najbolji ikad. Takav da je Hurok²⁶ već najavio šest recitala za sezonu 1954. Vratit ću se ovo ljeto u Granadu i tamo ću izvesti nekoliko pjesama Garcíe Lorce. Mislím da će atmosfera biti vrlo prigodna. Volio bih te i zamoliti da mi napišeš lagani, smiješni i melodičan koncert u koji ćeš utočiti sav svoj duh i nježnost. Joaquín Rodrigo mi upravo sklada *Fantaziju za gitaru i orkestar* jer sam mu rekao da neću svirati *Concierto de Aranjuez*. Odgovori mi brzo. Ako si spreman prihvatiti moju ideju počni skladati uskoro da imaš vremena za rad na *Koncertu* kao i da prepraviš sve što će biti potrebno.

Pozdrav Clari i zagrljaj od tvog Andrésa.“²⁷

Castelnuovo-Tedesco je oklijevao napisati i prvi koncert, a ideju pisanja drugog koncerta je kategorički odbio. Pošto je prvi koncert bio tako dobro prihvaćen, činilo mu se da je rizično ponovo pokušati napisati novi koncert. Unatoč takvom stavu, ideje za koncert su mu se rojile gotovo protiv njegove volje i završio je koncert nevjerojatnom brzinom, za mjesec i pol (9. 2. - 23. 3. 1953.). Po mnogim stvarima je sličan prvom koncertu, ali i vrlo različit. Dok su u prvom stavci stilski raspoređeni na način da je prvi klasičan, drugi romantičan te treći u španjolskom popularnom stilu, u drugom je klasična epizoda u sredini dok je prvi stavak romantičnog stila.

²⁶ Sol Hurok (Solomon Izrailevich Gurkov) (1888.-1974.) – poznati menadžer, amerikanizirani Ukrajinac koji je, između ostalih, zastupao Van Cliburna, Isadoru Duncan, Glazunova, Richtera, Rostropoviča, Rubinsteina kao i Segoviju.

²⁷ ²⁷ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

U prvom koncertu su stavci podjednako trajanja i podjednake važnosti, a u drugom su prvi i zadnji stavak kratki, po sedam minuta svaki, a drugi, dvostruko duži je monumentalni srednji dio koncerta – *Sarabanda* s varijacijama u obliku suite; De la sarabanda u kojoj gitara iznosi temu, zatim slijedi *Pavana*, pa *Minuetto con Trio*, *Giga*, *Aria* i u finalu *Fuga* koja nas vodi u početnu *Sarabandu*. Prvi stavak je *Allegretto*, a zadnji, u formi rondo, nosi naslov *Fiesta* te je popularnog karaktera. Temelji se na naizgled nevinoj temi koju iznosi piccolo i koja se kasnije pojavljuje u raznovrsnim kontrapunktnim kombinacijama (dvostruki, trostruki, četverostruki kanon) te se spaja i sa svim sekundarnim temama. Orkestar je bogatiji i aktivniji nego u prvom koncertu. Tedesco koristi po dvije flaute i dva roga umjesto jednog kao u prvom koncertu i veliki broj perkusivnih instrumenata. U zadnjem stavku u kadenci gitaru postepeno prate svi mogući perkusivni instrumenti: timpani, kastanjete, tamburini, triangl, cimbali i zvono koje nastavlja svirati ton B sve do kraja djela koje je napisano u C. Kada je završio koncert, Tedesco ga šalje Segoviji koji mu odgovara:

„Moj dragi Mario,

moj prvi telegram sam poslao da ti potvrdim da je *Fiesta* dospjela na moju adresu, a drugi nakon što sam pomno pročitao partituru. Taj stavak zaista okrunjuje ovo djelo i svaki dan sam sve sretniji što sam te pitao da napišeš ovaj koncert. Ipak se malo brinem oko zvuka gitare unutar takvog briljantnog završetka. Orkestracija je vrlo jasna i genijalno živa, autentična je, ali razmišljam hoće li se gitara, u toj kiši boja, uspjeti dobro čuti. Istovremenost zvukova neće „ubiti“ glas gitare, ali smatraš li da će njena prisutnost biti zabilježena usred tih blistavih nizova zvuka i hoće li zadržati ulogu solista? Vidjet ćemo uskoro... Uvjeravam te da ovo djelo ima veličanstvenu budućnost, svo vrijeme koje imam trošim na rad na koncertu. Prvi stavak je gotovo spreman, u drugom stavku je sve izvedivo bez poteškoća koje nisu logične za instrument, s iznimkom nekih pasaža u *Gigi*. Ali ne usudim te se tražiti nikakve izmjene dok ne razmislim što bi bilo bolje ...

Andrés.²⁸

²⁸ Ibid.

Castelnuovo-Tedesco je znao reći da bi zbog ljubavi koju gaji prema gitari i prema Španjolskoj mogao za sebe uzeti epitaf koji je napisao Garcia Lorca u *Mementu*, najkraćoj pjesmi *Ciganskih Balada*:

„Kada umrem,
pokopajte me s mojom gitarom
pod pijesak.

Kada umrem
između naranača
i metvice.

Kada umrem,
pokopajte me, ako hoćete,
na vjetrenici.

Kada umrem!“

Castelnuovo-Tedesco se u to vrijeme i razbolio i ponekad je morao prekidati rad da bi se odmarao, a brigu o njemu je vodila njegova žena – Clara. Andrés, koji se nije nikad slagao s imenom *Capricca Diabolica*, piše mu pismo 21. siječnja 1954. iz Kansas Cityja:

„Moj dragi Mario,

jako mi je žao što više ne uživaš u dobrom zdravlju. Nadam se da će tvoje male smetnje proći uskoro i da ćeš se u potpunosti oporaviti, bez dugog čekanja.

Pokušaj ne završiti u bolnici.

Capriccio koji sam izvodio u New Yorku je bio jako „dijaboličan“. Davno sam te već tražio dopuštenje da izbrišem pridjev, a da, naravno, ostavim opisni naslov „*Omaggio a Paganini*“. Tako je i bilo isprintano na koncertu u Gradskoj vijećnici. Razlog za brisanje pridjeva „dijaboličan“ je taj što kritičari, kao i publika očekuju djelo puno „vatrometa“, i više nego što ga ima. Nitko od njih ne razumije da dijaboličnost može biti u primamljivosti slatkih i sugestivnih melodija, a ne samo u brzim i agilnim pasažima koji nikad ne zvuče tako đavolski kao na klaviru ili na violini. Kad sam naveo puni naziv djela, kritičari su reagirali s podsmijehom. U Londonu, na primjer, kritičar iz „*Timesa*“ je pisao o benignosti vruga koji te je inspirirao ... Svi vole tvoje djelo, predstavljeno bez naslova „*diabolico*“ i u New Yorku je publika jako entuzijastično reagirala ...

Andrés²⁹

²⁹ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.15. Rondel na ime Siegfrieda Behrenda, *Greeting cards*, op. 170/6 i *Tonadilla* na ime Andrésa Segovie, *Greeting cards*, op. 170/5 (1954.)

Castelnuovo-Tedesco je ubrzo ozdravio i napisao je skladbu *Rondel*, još jednu njegovu „razglednicu“, posvećenu Siegfriedu Behrendu, njemačkom gitaristu koji je volio i često svirao njegove skladbe. Tedesco mu se privrženo obraćao s „moj plavokosi gitarist Siegfried (*mio biondo Siegfried chitarrista*)“. *Rondel* je preludij u formi *habanere*.

Behrend i Tedesco su također željeli napisati djelo kao čestitku Andrésu Segoviji. Ta mu je razglednica, od svih drugih, stvarala najviše problema. Htio je da je djelo dostojno velikog gitarista jer ga je cijenio i kao prijatelja i kao izvođača. Castelnuovo-Tedesco je rasporedio Segovijino ime po kromatskoj ljestvici poredanoj po engleskoj abecedi, ali je tema ispala toliko nemuzikalna da nije znao što da radi s njom. Onda je odlučio rasporediti kromatsku ljestvicu po španjolskoj abecedi što je rezultiralo puno muzikalnijim ishodom te je tako počeo skladati novu razglednicu pod naslovom *Tonadilla*. 19. srpnja te iste godine Segovija piše Tedescu iz El Escoriala te komentira *Drugi koncert* te *Aranjuez*:

„Moj dragi Mario,

potpuno sam se posvetio tvom *Drugom koncertu*, na pravom je putu, samo mi varijacija drugog stavka u formi *Giguea* zadaje glavobolje, ali nadam se da ću to uspjeti savladati. Nemaš pojma kakvi se predivni zvukovi izrađaju iz prve rečenice *Sarabande*. Jako sam ponosan na prstomet koji sam pronašao. Melodija i harmonija čine poetičnu cjelinu.

Joaquín Rodrigo, autor *Arajuneza*, skladanog tijekom rata, želi da napravim novu verziju za gitaru i ostavio mi je slobodu da mijenjam note, ako smatram da je potrebno, bez da moram mijenjati orkestraciju. Ako to odsviram u Americi, mislim da će biti veliki uspjeh. Ako postoji razlog zašto ga nisam dosada svirao, to je zato što gitara zvuči kao mandolina zbog oštine ove verzije. Također ću po prvi put izvesti tvoju *Tonadillu*, jako je interesantna i genijalna, hvala na posveti...

Andrés³⁰

³⁰ Ibid.

3.16. Escarramán, Suita španjolskih plesova iz 16. stoljeća (po Cervantesu), Op. 177 (1955.)

U Los Angelesu, Castelnuovo-Tedesco se razbolijeva i na zimu ide na dvije operacije nakon kojih je bio jako slab. Trebalo mu je nekoliko mjeseci da se oporavi. Dok se oporavljao čitao je Cervantesa, a posebno „*Uzorne romane (Novelas ejemplares)*“ i jednočinke pod nazivom *Entremeses* (farse). Kad je počeo jačati, počeo je skladati, napisao je „*Entremeses de Cervantes*“ koje je nazvao „*Escarramán*“. To je suita španjolskih plesova za gitaru, a djelo je posvećeno njegovom prijatelju Arturu Loriji jer ga je on i potaknuo da čita Cervantesa. *Escarramán* čini šest plesova: : *Gallarda, El Canario, El Villano, Pésame dello amor, El rey don Alonso el Bueno i La guarda cuydadosa* koji je pisan prema istoimenoj farsu, a ostatak je vezan sa djelom „*El rufián viudo llamado Trampagos (Svodnik udovac)*“ koje prikazuje svadbu svodnika za jednu od svojih prostitutki na kojoj su uzvanici lopovi, razbojnici i ostali probisvijeti čiju razvratničku zabavu prekida *Escarramán*, legendarni plesač i sumnjiva figura kojeg je stvorio Lope de Vega³¹. Kao što je i radio sa svim svojim djelima i ovo šalje Segoviji koji mu piše iz Milana 14. srpnja 1955.:

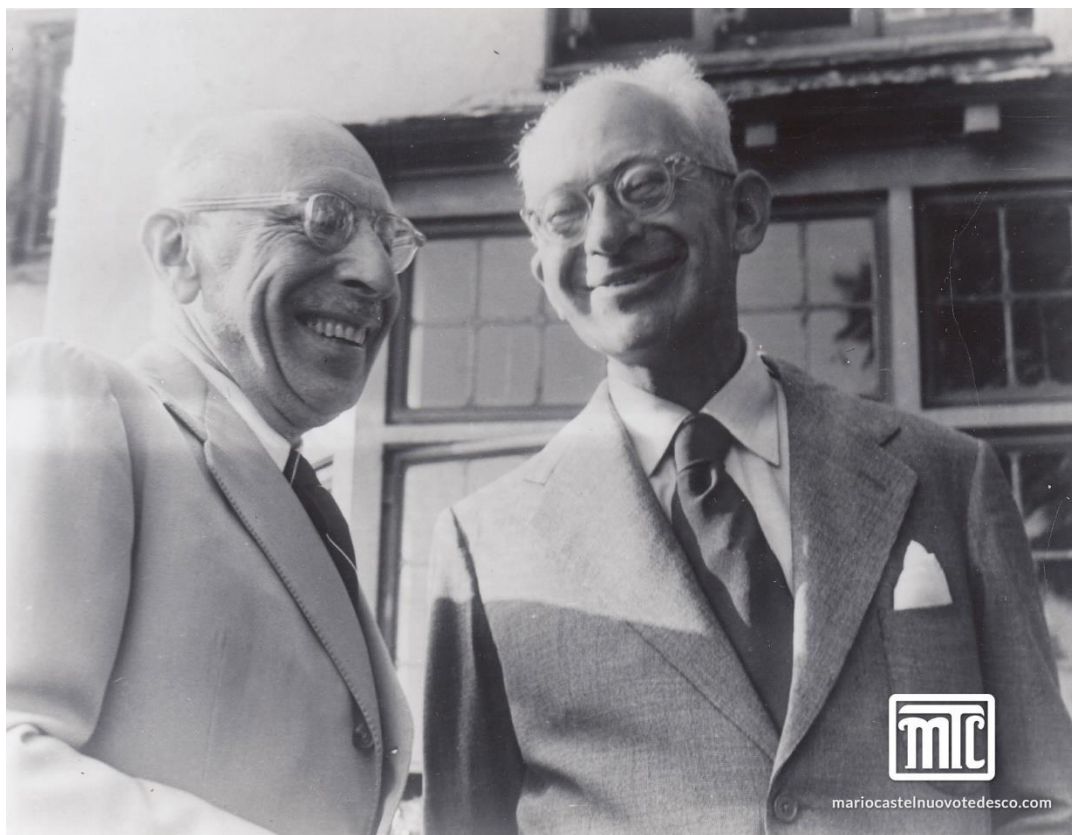
„Dragi moj Mario,

upravo sam završio snimanje tvog *Kvinteta* s gudačima iz Kvinteta Chigiano; Brengolaom, Benvenutijem, Leoneom i Filippinijem. Vjerujem, kao i oni, da je album bio potpuni uspjeh, ali iščekujemo tvoje mišljenje... Pričajmo sada o tvom novom djelu, *Escarramánu*. Jako mi se sviđa i već sam počeo raditi na njemu. Dat ću sve od sebe da ga premijerno izvedem u New Yorku. Moram obnavljati svoj repertoar, kao i repertoar koji sam snimio. Svake godine sviram tri recitala u New Yorku, dva u Londonu, itd. i ne znam što više svirati. U *Escarramánu* je tvoje skladanje puno bliže gitarskoj tehnici nego u tvojim prijašnjim djelima, tako da će i biti manje adaptacije, čestitam ti! Čim budem gotov s prstometima, poslat ću ti kopiju. *La Gallarde* je skoro gotov, sutra ću početi s *El Canariom*. Imaj na umu da svaki dan izdvojim i malo vremena za tvoj *Drugi koncert*, za Rodrigovu *Fantaziju* i *Tres piezas españolas*, za Villa-Lobosov koncert u kojem moram izmijeniti kadencu te za Tansmanova nova djela.

³¹ Lope Félix de Vega Carpio (1562.-1635.) – španjolski dramaturg, pjesnik, romanopisac i mornar.

Na to sve dodaj još i održavanje starog repertoara kojeg izvodim na koncertima, putovanja, ljude, prisustvo moje kćeri itd., (izuzmi „žene“ iz toga/iz svojih misli) i razumjet ćeš da mi je život prezasićen... Sretan sam što ti se zdravlje poboljšalo. Brini o sebi i slušaj Clarine savjete. Čekam preludije, pošalji ih brzo da ih primim ovdje. Svirat ću tvoj *Koncert* na Argenta Festivalu...

Andrés³²

Mario Castelnuovo-Tedesco i Igor Stravinski, Los Angeles, 1955.

³² Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.17. Tre Preludi Mediterranei, Op. 176 (1955.) i Passacaglia (Omaggio a Roncalli), op. 180. (1956.)

Te iste godine, Tedesco sklada *Tre Preludi Mediterranei* za gitaru, u sjećanje na njegovog prijatelja Renata Bellenghija. Nazvao ih je *Serenatella*, *Nenia* i *Danza*. Sljedeće godine, 1956., Mario prima telegram od Segovije koji ga moli da mu hitno napiše *Passacagliu*. Castelnuovo-Tedesco je pisao djelo bez da zna zašto ga Segovia treba u takvoj žurbi. Kasnije, kad su se vidjeli, Segovia mu je rekao da mu je neki skladatelj poslao *Passacagliu* koja je bila jako loša pa je odmah pomislio kako bi to Mario napisao kako treba i nije mogao oduprijeti porivu da mu odmah ne pošalje telegram. Castelnuovo *Passacagliji* dodaje naslov *Omaggio a Roncalli*³³. *Passacaglia* je dugačko djelo s *Fugom* i *Finalem*. Segovija je bio zadovoljan s djelom i zahvalan Castelnuovu-Tedescu te mu je pisao 23. travnja 1956.:

„Dragi Mario,

upravo sam pročitao *Passacagliu* i čestitam ti cijelim svojim srcem. Djelo je jako lijepo, varijacije su genijalne, a fuga plemenita i vješto napisana. Ima i poteškoća, najbolnija su veliki akordi nakon 3:2 strette... Gitaristički prsti nisu dovoljno elastični da bi uhvatili „niski“ G i „visoki“ D, tako da nećeš moći dobiti tu tešku, sonornu impresiju koju želiš na *arpeggima*. Petnaesta varijacija jako dobro priprema kraj djela. Jesi li htio započeti II. varijaciju sa šestim stupnjem ili je to bio *lapsus calami*? Sve druge započinješ tonikom. Sve varijacije su predivne i, ponavljam, jako mi je drago što sam ti predložio ovo djelo. Rasporedit ću svo svoje vrijeme između *Konzerta*, *Escarramána*, kojeg jako volim, i ovog djela... Ja sam na Castelnuovo-Tedesco festivalu! Kako budem radio na djelu, javit ću ti ako je *ossia* koju si napisao olovkom bolja od originala ili ne. Moj zadnji orkestralni nastup je bio u Virginiji gdje sam svirao tvoj koncert. Također sam ga izveo u Americi šest ili sedam puta ove sezone i isto toliko, ako ne i više puta u Europi. Tvoj koncert postaje klasik. Učestalo ćeš primati vijesti o mom radu ...

Andrés³⁴

³³ Ludovico Roncalli (1654. - 1713.), talijanski skladatelj i gitarist, autor suite *Capricci armonici sopra la chitarra spagnola* za baroknu peterožičanu gitaru.

³⁴ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

Andrés Segovia je i dalje neprestano izvodio i promovirao glazbu Castelnuova-Tedesca te mu piše 17. kolovoza 1956. iz Siene:

„Moj dragi Mario,

tvoje zadnje pismo sam primio s velikim zakašnjenjem. Znaš ili bar možeš zamisliti kakva je Siena tokom Palia³⁵ da svatko tko drži do sebe napušta grad i vraća se kad zbrka prođe. To sam i napravio i kad sam se vratio primio sam tvoje pismo. Počet ću smjesta pisati prstomete za *Escarramán* i poslat ću ti ih čim budu gotovi. Radije bih da ih ti dobiješ prvi, prije nego što ih pošaljem u Casa Ricordi³⁶. Passacaglia ide jako dobro. U procesu sam činjenja nekih nužnih modifikacija da ih mogu podvrgnuti tvom sudu. Čim budem imao spremne, poslat ću ti ih. Problem davanja mog imena drugoj izdavačkoj kući je u „modi“ svaki dan. Mogu se potpisati kao „Ansetonius“, jer to sadrži prve slogove mojih triju imena – Andrés Segovia Torres - i latinsku deklinaciju. To će biti u isto vrijeme dokaz uvažavanja prema Schottu i privrženosti prema tebi jer se moje ime neće pojaviti javno u izdanju. Strecker³⁷ me neće moći cenzurirati, a ja ću surađivati s tobom u izdavanju točnih prstometa u djelu, što će ga učiniti pristupačnim gitaristima. U svakom slučaju pseudonim je jako transparentan... Dao sam svom učeniku Johnu Williamsu, koji jako napreduje svakog dana, tvoj *Koncert u D-duru*, koji će izvesti na natjecanju na Akademiji Chigiani 28. ovog mjeseca, to će biti u Kazalištu *Rinnovati* i bit će više karaktera ozbiljnog koncerta nego ispita. Pozdrav Mario. Ove godine imam jako dobre učenike u svojoj klasi koji će nastaviti svirati tvoja predivna djela kad ja umrem. Gitara neće potonuti u zaborav i moj rad neće biti izgubljen...

Andrés³⁸

³⁵ Utrka konja u Sienu koja se održava dvaput godišnje, 2. srpnja i 16. kolovoza.

³⁶ Milanska izdavačka kuća koja izdaje primarno klasičnu glazbu i opere.

³⁷ Ludwig Strecker Jr (1883.-1978.) – Njemački biznismen i vlasnik londonske izdavačke kuće Schott.

³⁸ Ibid.

3.18. Ballata dell'esilio, za gitaru i glas (1956.)

Nastanak još jednog djela za gitaru je potakao osamdeseti rođendan pjevačice Marye Freund³⁹ kojoj je Castelnuovo-Tedesco kao poklon za rođendan napisao baladu za glas i gitaru naziva *Ballata dell'esilio* (Balada o progonstvu). Tekst je preuzeo iz stare talijanske poezije firentinskog pjesnika Guida Cavalcantija. Gitarski dio je napisan jednostavno, kao akordička pratnja pjevačici.

3.19. Ninna Nanna, a Lullaby for Eugene (Uspavanka za Eugena), Greeting Cards, op.170 (1957.)

1957. Castelnuovo-Tedesco sklada još jednu svoju razglednicu posvećenu Robinu Escovadu⁴⁰ za njegov 26. rođendan, uspavanku *Ninna nanna, uspavanka za Eugenea* za gitaru. Melodiju je preuzeo iz svoje uspavanke za glas i glasovir koju je napisao u mladosti.

3.20. Canto delle Azzorre sul nome di Enos, Greeting cards, op. 170/15 (1958.)

Sljedeće godine Tedesco piše još jednu razglednicu *Canto delle Azzorre sul nome di Enos*, posvećenu Josephu Enosu, orguljašu i skladatelju koji je podrijetlom s Azora. Njihov odnos nije potpuno jasan, ali pretpostavlja se da se poznaju iz krugova hollywoodskih skladatelja, a pisanje djela za gitaru indicira da je Castelnuovo-Tedesco i ovu skladbu zamislio kao dio Segovijinog repertoara.

³⁹ Poljsko-francuska pjevačica koja je sudjelovala u nastanku kantate Arnolda Schönberga *Gurre-lieder* te je djelovala u krugovima Satiea, Cocteaua i Les Sixa. Pošto je židovskog podrijetla, u veljači 1944. je uhićena te poslana u koncentracijski kamp, ali je puštena zbog utjecaja Alfreda Cortôta, poznatog francuskog pijanista i tadašnjeg člana Vichyjevske vlade koji je pomagao glazbenicima židovskog podrijetla.

⁴⁰ Američki pijanist i student kompozicije kod Castelnuova-Tedesca u Los Angelesu, bio je njegov najpredaniji učenik i imali su prijateljski odnos.

3.21. Die Vogelweide, ciklus pjesama za bariton i gitaru, op. 186 (1959.)

U ljeto te iste godine, Castelnuovo-Tedesco putuje sa ženom Clarom u Europu. Putovanje su započeli u Španjolskoj, nakon čega odlaze do Milana da budu na opernom natjecanju na koje je Tedesco poslao svoje djelo *Il Mercante di Venezia* pod pseudonimom Sem. U novinama je tada pročitao da je natjecanje odgođeno do prosinca zbog prevelikog broja prijava koju su se morale pregledati pa je Mario odlučio provesti ljeto negdje u miru. Otputovali su na Circeo⁴¹ jer je bio blizu mora, ali je bio i blizu Bolsana u kojem se krajem kolovoza održava poznato *Busoni* pijanističko natjecanje. Castelnuovo-Tedesco je, samim time što je blizu, dobio poziv da bude član žirija što je sa zadovoljstvom prihvatio i proveo nekoliko vrlo ugodnih dana sa svojim kolegama. Zanimljivo je i da je te godine natjecanje osvojila, već godinama planetarno popularna, Martha Argerich. Tamo je skladao novu skladbu za gitaru, sada u kombinaciji s baritonom: *Die Vogelweide*, na tekst Waltera von der Vogelweidea⁴².

⁴¹ Planina na obali Tirenskog mora.

⁴² Walter von der Vogelweide (1156.-1230.) – austrijski pjesnik, pjevač i skladatelj.

3.22. Sukob između Castelnuova-Tedesca i Segovije

1959. dolazi do prvog potresa u odnosu Castelnuova-Tedesca i Segovije. Tedesco je primio pismo od Segovije koje ga je zbunilo i uznemirilo:

„Dragi Mario: o gitari i o meni,

već si vidio predivan album koji je Decca objavila. Tvoj članak je puno pomogao da prezentacija ima veću umjetničku vrijednost i nadam se da ti je Decca poslala kopiju.

Ovo što ću sada reći neće promijeniti razinu našeg prijateljstva i moje admiracije prema tebi i tvom velikom talentu. Svi će moji osjećaji ostati nepromijenjeni, ali mi je žao što više neću svirati tvoju glazbu. U Italiji i Njemačkoj neki ljudi, koji se ne poznaju, su mi rekli da te više ne čini sretnim slušati mene kako izvodim tvoja djela. Da ne odobravaš moje interpretacije, ali da mi se ne usudiš reći te primjedbe iz straha da ne nadražiš veliku taštinu koju je uspjeh izazvao u meni. Iskreno, to me je jako rastužilo. Neki prijatelji mi kažu da me uspjeh nije promijenio. A što se tiče moje interpretacije tvojih djelâ imaš mi pravo prigovarati; kada me slušaš izravno dok izvodim tvoja djela trudim se izvoditi ih najbolje i najcjelovitije pa često upadnem u greške. A što se tiče snimki planiram izbrisati tvoja djela i svirati druga umjesto njih, u programu prvog koncerta kojeg ću izvesti ove sezone u Los Angelesu, neću dotaknuti ništa tvoje. U programu drugog koncerta mislim da sam stavio *Ballatu* tako da u glazbenim krugovima tog grada ne misle da sam nemaran s tvojim djelima koja si mi posvetio.

Ponavljam, jaz između tvojih umjetničkih kriterija i mog rada neće nikad umanjiti moje prijateljstvo i moje divljenje prema tebi, ali više ne nalazim zadovoljstvo u sviranju tvojih djelâ pošto nisi zadovoljan mojim interpretacijama.

Srdačan pozdrav Clari i moj glazbeni zagrljaj tebi,

Andrés⁴³

⁴³Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

Castelnuovo-Tedesco zabrinut zbog pisma koje mu je Segovija poslao odlučio je mirno reagirati i poslati mu odgovor:

„Firenca, 3. svibanj, 1959.

Dragi Andrés,

ton tvoga pisma me je iskreno iznenadio, posebno zbog tračeva i priča koje si skupio, u koje ja ne vjerujem, a ni ti također ne bi trebao.

O optužbama ću ti reći da nisam bio u Italiji, a u Njemačku ne idem još od 1920-ih! Odgovaram na njih jednostavno:

1. Nikad nisam uopće kritizirao tvoju umjetnost, koja je (kako svi znaju) izvanserijska.

2. Tvoje izvedbe moje glazbe smatram sjajnim i tvoje ploče veličanstvenima, s izuzetkom *Capriccia Diabolica*, kao što već i znaš. U njemu volim tvoj zvuk, ali ne i interpretaciju. Interpretacija *Kvinteta* je savršena, a snimka je manje dobra, ali to nije tvoja krivica. Što se tiče ploča, žao mi je što u Sjedinjenim Državama tvoj *Concerto in Re* album više nije na prodaju. Osobno sam pitao Aldu⁴⁴ da te pita jesi li zainteresiran za ponovnu distribuciju ili ponovno snimanje.

Na što se žalim i mislim da sam u pravu je:

1. To što si mi 1953. hitno tražio da napišem *Drugi koncert* koji sam skladao vrlo brzo; ti si se izjasnio da si entuzijastičan (do mjere da si rekao da je i bolji od prvog koncerta, što možda i nije istina...), ali nisi radio na njemu ili ga izveo, iako si mi najavljavao da ćeš ga predstaviti Barbirolliju⁴⁵ i kasnije Ormandyju⁴⁶.

2. 1956. si me tražio, također hitno, da napišem *Passacagliu*. Napisao sam, bio si zadovoljan, ali je nisi ni taknuo.

⁴⁴ Aldo Minella (1939.) – talijanski gitarist i Segovijin učenik.

⁴⁵ Sir John Barbirolli (Giovanni Battista Barbirolli) (1899.-1970.) britanski dirigent i violončelist talijansko-francuskog podrijetla koji je dirigirao mnogim najvećim svjetskim orkestrima.

⁴⁶ Eugene Ormandy (Jenő Blau) (1899.-1985.) mađarsko-američki dirigent i violinist koji je ravnao Philadelphijskom filharmonijom 45 godina.

3. 1955. kad sam napisao *Escarramán*, na zahtjev Ricordija, obećao si da ćeš napisati prstomete i nisi sve do 1957. kad si došao u Los Angeles i donio mi prstomete za prvi stavak, *Gagliardu* i obećao si mi da ćeš po povratku u New York poslati ostale stavke Ricordiju: nikad nisi. 1958. si mi obećao da ćeš napisati prstomet za ostale stavke dok budeš u Sieni, nisi.

U tvom zadnjem pismu prošlog srpnja, uvjeravao si me da ćeš staviti *Escarramán* u program te godine; poslije sam vidio, sa žaljenjem, da si opet svirao iste male komade... Zbog toga sam nedavno, nažalost, morao dopustiti Ricordiju da objavi ostale dijelove *Escarramána* bez tvog prstometa, izdavači se ne mogu ostaviti na čekanju godinama!

4. S druge strane, Schott će također objaviti *Koncert, Suitu, Fantasiu, Rondo, Quintet* i *Tonadillu* bez prstometa. Čini se da nisi vratio ispravljene korekture (a s obzirom da su to djela koja sviraš, sigurno ih imaš tiskane). Znam da je žalosno da ih se objavi u takvom obliku.

To su, moj dragi prijatelju, tvoje krivice, a ne priče... Naravno, ako ne želiš svirati dalje moju glazbu bilo bi mi jako žao, ali ne mogu ništa učiniti, ti si taj koji odlučuje.

Topli pozdravi od Maria⁴⁷

⁴⁷ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

Na kraju, dva glazbenika su se pomirila i shvatila da se dive jedan drugome i poštuju kao umjetnici i kao prijatelji. Od tog trenutka nadalje, njihov odnos je postao još bliži i topliji te su nastavili svoju epistolarnu vezu. Segovija piše:

„Dragi Mario,

... Predložio sam u Ženevi da ti ponude mjesto u žiriju gitarističkog natjecanja koje će osnovati na moj prijedlog. To će biti veliki korak za sadašnjost i budućnost gitare. Poslat ću svoje studente, grupu od više od dvanaest dobrih gitarista, da se prijave. Trojica od njih će biti u igri za prvu nagradu: Španjolac Narciso Yepes⁴⁸, Venezuelac Alirio Díaz⁴⁹ i Urugvajac Abel Carlevaro⁵⁰. Naravno, uključio sam tvoju *Sonatu* kao jedno od obaveznih djela.

Teško je odgovoriti na pitanje zašto tražim od tebe da pišeš još glazbe kada znam da neću stići raditi na njoj. Imao sam želju napraviti *Drugi koncert*, ali nisam mogao zamisliti da ću čim krenem raditi na njemu doživjeti odvajanje mrežnice i da ću zbog toga propustiti tako dobru priliku. A ovako sam, moj Bože, proveo 24 dana ležeći na desnoj strani, nesposoban odsvirati jednu jedinu notu na gitari, nepokretan i zavezanih očiju s crnim naočalama koje imaju malu rupu na sredini kroz koju ne mogu vidjeti ni cijelu mrlju gitare. I poslije sam morao na brzinu pripremiti programe za koncerte koje sam trebao svirati od 15. listopada u Ženevi sve do 23. travnja, što pokriva dio Europe kao i gotovo cijele Sjedinjene Države. Sjeti se također da si mi poslao note dok sam išao iz jedne južnoameričke države prema drugoj. I također, kad god imam malo slobodnog vremena posvetim ga radu na tvojim djelima. S druge strane, kao što znaš, adaptacija novog djela za gitaru zahtjeva stalan i neprekinut rad.

⁴⁸ Narciso Yepes (1927.– 1997.) – španjolski gitarist, postao jedan od najpoznatijih gitarista 20-og stoljeća, poznat po svojoj 10-žičanoj gitari.

⁴⁹ Alirio Díaz (1923. – 2016.) – venezuelanski klasični gitarist i skladatelj, jedan od najpoznatijih u Južnoj Americi, te mu je posvećen velik broj skladbi od kojih se ističe Rodrigova *Invocación y Danza*.

⁵⁰ Abel Carlevaro (1916. – 2001.) – urugvajski gitarist, skladatelj i učitelj gitare koji je ustanovio novu školu sviranja gitare utemeljenu na principima anatomije.

Pitao sam te da pišeš i pitat ću te svaki dan jer jako volim tvoju glazbu. Ako, u jednu ruku, postoje neka tvoja djela koja još čekaju prvo izvođenje, u drugu ruku, druga tvoja djela su zastupljena svakodnevno u mojim programima i to je dokazano u 116 koncerata koje sam izveo prošle sezone i u 75 ove sezone. Ne mislim da sam drzak kad kažem da se nijedan drugi umjetnik ne dira tvoje glazbe koliko ja jesam. Pisao si i za druge; pijaniste, violončeliste, pjevače, orkestre itd. Ako ne sviram tvoja nova djela to je protivno mom srcu, čini se da je to zbog zamršene prirode mog života, a to je nešto za što sam manje odgovoran nego što misliš, već jako dugo nisam imao vremena za mir i rad na glazbi. Ne prihvaćam toliko koncerata zbog zadovoljstva primanja aplauza ili zbog ljubavi prema novcu nego da podmirim sve obiteljske obveze. Vjeruj mi, dragi Mario, ja sam manje sebičan nego što misliš. Kad bih mogao, nikad ne bih objavio djela posvećena meni nego bi ih zadržao. Već dugo vremena htio sam stvoriti repertoar za svoj instrument.

Za kraj da ti kažem, mislim da si u krivu što ne želiš više pisati za gitaru. Piši i izdaji, kao što si i rado s *Fantazijom*, *Koncertom*, *Suitom* itd. Ako mi Bog produži život, jedan dan ću naći vremena da ih izvedem, vidjet ćeš ... Ali nemoj lišiti gitaru svoga talenta inače dovraga i s tvojim djelima i sa šarmom gitare.

Vidimo se uskoro, moj dragi Mario. Više nego ikad ću se uhvatiti tvojih djela i raditi na novima. U Parizu ću izvesti *Tonadillu* na drugom koncertu i *Capriccio* na prvom i mislim da ću svirati tvoj *Concerto en Re* u SAD-u petnaest puta sljedeće sezone...

Zagrli Claru s ljubavlju,

Pozdrav od tvog starog Andrésa⁵¹

⁵¹ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

Tedesco se ubrzo opet razbolio, Andres Segovia saznavši to mu piše pismo:

„Dragi moj Mario,

primio sam tvoje pismo s člankom koje si priložio u Decca⁵² album i mislim da je izvrstan. Horowitz mi je to već priopćio. Jako to cijenim. Jako je lijepo napisano, jako lijepo što se tiče gitare, a velikodušno prema meni. Ali što me je najviše dotaklo iz tvog pisma je novonastalo delikatno stanje tvoga srca. Ne obraćaj pažnju na pesimistične primjedbe tvog doktora. Savjetuju ti da budeš previše oprezan i uzrokuju „stanje uzbune“ u tvom domu, koje je čak i gore nego u njihovoj klinici. Prije dvije godine, dr. Wallis, iz New Yorka, također mi je rekao da mi je srce oslabljeno i da moram prestati sa svim mojim aktivnostima, koncertima, putovanjima itd. i da moram odmarati... Nisam ništa od toga učinio. Prihvatio sam sve obaveze kao i prije otkrića dr. Wallisa, putovao sam i svirao. Ostale moje svakodnevne navike nisam smanjivao ispod razine koja mi se činila razumnom. Pusti da ti život teče, ne kao bujica, nego mirno i radosno... Kroz dva, tri dana ću ti poslati prstomet za *El Canario*. Adaptacija njega je bila lakša nego prethodnih stavaka. Zagrlj Claru i ne daj joj da te previše razmazi zbog tvog elektrodijagrama...

Terapeutski zagrljaj od tvog starog,

Andrés“

Castelnuovo-Tedesco je proveo ostatak godine u odmoru, sve dok se nije, malo po malo, vratio svom normalnom životu, iako je uvijek brinuo o sebi. U to vrijeme zainteresiralo ga je pisanje skladbi o životinjama; napisao je *Zoološku Sonatinu za klavir* i *Il Bestiario: ciklus pjesama za glasovir i glas*, a njegovo treće djelo bilo je *Platero y yo*, po ciklusu pjesama velikog španjolskog pjesnika Juana Ramóna Jiménez, za gitaru i naratora.

⁵² Decca Records, Inc. – izdavačka kuća koja je izdala album „Andrés Segovia With Strings Of The Quintetto Chigiano, Castelnuovo-Tedesco – Quintet Op. 143 For Guitar And String Quartet“ u kojem je Kvintet za gitaru i gudače, kao i „Alba Legenda“ i „Postlude“ Hauga, „Lo Mestre“ Llobeta, „Preludij“ Scriabina na koji je Tansman i napisao varijacije te 1. i 8. studija Heitora Villa-Lobosa.

Sastoji se od 138 slika koje se bave čovjekom koji vodi filozofske razgovore sa svojim magarcem. Tedesco je izabrao 28 slika koje je uglazbio. Stavci su većinom dobro definirani i glazbeno zaokruženi pa se mnogi mogu svirati i bez naratora. Budući da je broj stavaka prevelik za svirati u jednom programu, on ih je podijelio na četiri grupe po sedam stavaka. Za Castelnuova-Tedesca *Platero y yo* i *El Romancero Gitano* su njegova najpoetičnija djela za gitaru. Kako sam kaže: „Možda je to do pjesama Juana Ramóna Jiménez i Garcie Lorce“. Djelo je poslao Segoviji koji mu odgovara:

„Dragi Mario,

napravio si veličanstveno djelo koje se može povjeriti gitari. Obećavam ti da ću raditi na njemu bez predaha i odmora sve dok mi nije u potpunosti u repertoaru. Bila je odlična ideja to učiniti sa *Platero y yo*. Tvoja glazbena realizacija ideje je remek-djelo. U međuvremenu, molim te da ne napustiš svoj *Goya* projekt. To će biti jedno od najoriginalnijih i najvažnijih djela u povijesti gitare. Ponavljam, raditi ću na *Platero y yo* sve dok nisam spreman za snimke i koncerte. Znam da su ljudi iz Decce jako entuzijastični otkako sam im priopćio novosti. José Ferrer bi bio pravi čovjek za naraciju jer mu je glas lijep, a priča i engleski i španjolski i jako je inteligentan. Ali mislim da se ova djela mogu izvesti i samostalno, bez naratora, u koncertnim programima, sa tekstom u programskim knjižicama podijeljenim po svakom stavku. Zato što ću svake godine izvesti tri ili četiri koncerta u New Yorku i bit ću u mogućnosti izvesti cijelo djelo. Kako budem radio na njemu primat ćeš vijesti o potrebnim izmjenama. Tisuće pozdrava Clari i topli zagrljaj od tvog prijatelja,

Andrés.⁵³

⁵³ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.24. Sonatina Canonica za dvije gitare, op. 196 (1961.)

U listopadu te iste godine, Castelnuovo-Tedesco prima vijest da će se njegova opera *Il Mercante di Venezia* izvesti na festivalu *Maggio Musicale Fiorentino*⁵⁴. Tedesco je bio jako sretan zbog toga jer mu se napokon ispunila želja da se njegova opera realizira i postane poznata. Istog tog mjeseca piše i *Sonatinu Canonica* za dvije gitare koja se sastoji od tri stavka: *Mosso, Tempo di Siciliana* i *Fandango e Rondeau*. Poslao ju je duu Presti-Lagoya⁵⁵ s pismom:

„ Beverly Hills, Calif., 9. listopada, 1961.

Dragi prijatelji,

danas vam šaljem glazbu koju sam obećao, vjerujem da ćete ju primiti uskoro. To je malo, „nepretenciozno“ djelo: *Sonatina Canonica* za dvije gitare u tri stavka. Nadam se da je „svirljiva“, a da je također i ugodna za svirati! Neke preinake će vjerojatno biti potrebne, ali za to se pozivam na Alexandrovo strpljenje i njegov sud. Kad budete tu možemo napraviti promjene kakve god želite (ili ih vi možete napraviti i bez da me konzultirate)...

Mario Castelnuovo-Tedesco⁵⁶

3.25. Tre Preludi al Circeo, op.194 (1961.)

Iste godine sklada i djelo *Tre Preludi al Circeo* za gitaru, posvećenu mladom talijanskom skladatelju Carlu Napoliju. Napisao ih je u sjećanje na planinu Circeo koja se nalazi južno od Rima, na obali Tirenskog mora. Inspiraciju je pronašao u mitologiji što objašnjava i naslove preludija: *La Grotta di Circe (Špilja Circe) – Allegretto mosso, Il Parto di Ulisse (Porod Uliksa) – Andantino corrida, La Tomba di Elpenore (Grobnica Elpenore) – Lento lamentoso*.

⁵⁴ Godišnji umjetnički festival osnovan 1933. s poznatim Opernim festivalom pod pokroviteljstvom Firentinske opere.

⁵⁵ Duo nastao nakon braka Ide Presti i Alexandra Lagoye 1951., nakon kojeg su odlučili nastupati samo kao duo i usredotočiti se samo na djela za duo gitara te su postali jedan od najvećih dua u povijesti klasične gitare s preko 2000 koncerata sve do prerane smrti Ide Presti 1967. u dobi od 42. godine.

⁵⁶ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.26. 24 Caprichos de Goya, za solo gitaru, op. 195 (1961.)

Nakon povratka iz Italije s vrlo uspješne premijere svoje opere *Mercante di Venezia*, Tedesco završava *24 Caprichos de Goya* kao sjećanje na djela koja su ga toliko oduševila u *Prado* muzeju u Madridu. Posvetio ih je svom najmlađem sinu, Lorenzu, studentu slikarstva.

Ovo je jedno od najambicioznijih njegovih djela za gitaru uz *Platero y yo* te je kao i ono podijeljeno u četiri dijela. Castelnuovo-Tedesco piše *Caprichos de Goya* na popularne španjolske ritmove i plesove: *Fandango, Habanera, Tango, Jota, Vito, Zorzico* i na plesove iz ostalih zemalja koji su bili prihvaćeni na španjolskom dvoru: *Minuet, Gavotta, Bourée*, itd. Mario Castelnuovo-Tedesco na različite načine pristupa slikama; npr. *Capricho* br. 15 inspiriran je slikom naziva *Si sabra mas el discipulo (Možda učenik zna bolje)*, u kojem Goya prikazuje velikog magarca kako uči manjeg magarca kako pisati. U njemu Tedesco prikazuje učitelja kako zapisuje 12-tonsku seriju na početku od koje učenik sklada živahnu *Gavottu*, po svim pravilima serijalne glazbe, pa po toj šali koju je Tedesco utkao u svoje djelo vidimo da je bio vješt u tom sustavu i načinu skladanja, ali ga nikad nije prihvatio u potpunosti.

Negdje u tom razdoblju se događa još jedna zanimljiva zgodica, zapravo gotovo nezgoda, sa Segovijom i Tedescom. Segovia je izvodio *Concerto in Re* u San Diegu te ga je Castelnuovo došao poslušati i uživao je u izvedbi. U povratku u Los Angeles u automobilu su bili Andrés Segovia, Amparo Iturbi⁵⁷ i Castelnuovo-Tedesco. Amparo i Segovia su pričali na španjolskom sa njihovim meksičkim vozačem da ga drže budnim. Na pola puta ih je uhvatio snažni uragan koji je stvorio opasne uvjete za vožnju zbog kojih je vozač izgubio kontrolu nad vozilom i upali su u močvaru iz koje nisu mogli ni na koji način izaći. Automobil se počeo ubrzano puniti vodom te su prvo iz automobila spašavali Segovijinu gitaru da se ne bi namočila, pa su onda izašli na glavnu cestu da traže pomoć od nadolazećih automobila, ali im nitko nije htio stati cijelu noć, sve dok ih u zoru nije spasio prolazeći kamiondžija s kojim su potpuno iscrpljeni sretno stigli u Los Angeles.

⁵⁷ Dame Amparo Iturbi Báguena (1898.-1969.) - španjolska pijanistica, pionirka španjolske pijanističke glazbe u SAD-u.

3.27. Les Guitares Bien Tempérées: 24 Preludija i Fuge za dvije gitare, op. 199
(1962.)

Castelnuovo-Tedesco je nastavio s neprestanim stvaranjem, radio je sve što su umjetnici tražili od njega i provodio je svoje vrijeme naporno radeći. 5. svibnja 1962. piše duu Presti-Lagoya:

„Dragi prijatelji,

hvala vam za divno pismo koje sam jutros primio. Sretan sam što Sonatina zvuči dobro i što je toliko volite, naravno, usrećilo bi me kada bi mogao dobiti kopiju programa sa *Menton Festivala*⁵⁸ gdje ste je izvodili. Nestrpljivo čekam vaš dolazak u Los Angeles da je i ja čujem. Trebam li vam reći da me je vaš novi upit iznenadio? Nije ni najmanje! – baš jučer dok sam pisao 14-u fugu, već sam počeo raditi na trećoj knjizi *Preludes et Fugues bien Tempérées*, pomislio sam sigurno će me uskoro pitati da im napišem koncert za dvije gitare (isto je bilo sa Segovijom) i ja ću im reći da ću to učiniti sa zadovoljstvom. Usput, Segovia je bio u Los Angelesu i svirao je (naravno, izvrsno) neke od stavaka iz *Platero y yo*. Čut ćete ih jer znam će ih uskoro izvesti u Parizu. Primite moje srdačne pozdrave,

Mario Castelnuovo-Tedesco“⁵⁹

⁵⁸ -Festival De Musique De Menton – glazbeni festival koji je osnovao Mađar André Böröcz 1950. u gradu Menton na francuskoj rivijeri.

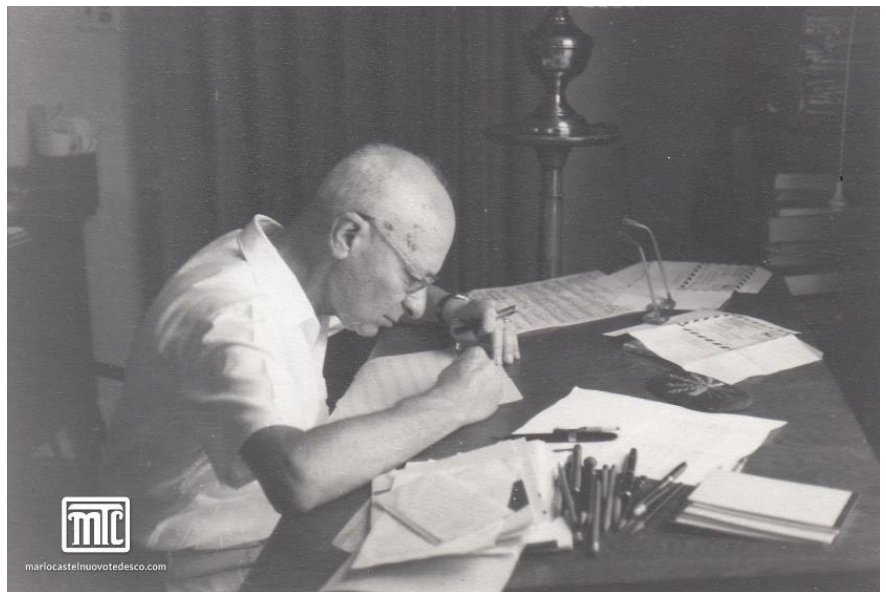
⁵⁹ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

3.28. Canzone Siciliana sul nome di Mario Gangi, Greeting Cards, op. 170/33, (1962.) i pjesme za glas i gitaru, iz op. 24, br. 5 i 6, i op. 75. br. 2 i 3

Castelnuovo-Tedesco je napisao još jednu od svojih razglednica, *Canzone Siciliana* na ime talijanskog gitarista Maria Gangija⁶⁰. Također je i napravio aranžman za četiri pjesme za glas i gitaru, posvetio ih je pjevačici Olgi Coelho⁶¹ i Andrésu Segoviji. Dvije od njih su stare španjolske romance koje je preuzeo iz svojih pet pjesama za glas i klavir iz *Romance del Conde Arnaldos* i *Ermita de San Simón*, a druge dvije su inspirirane Shakespeareovim dramama, *Seals of Love* iz *Measure for Measure* i *Arise* iz *Cymbeline*.

3.29. Koncert za 2 gitare i orkestar, op. 201. (1962.)

1962. Tedesco završava i *Koncert za dvije gitare i orkestar* u kojemu koristi 2 flaute, 2 klarineta, 2 horne, obou, fagot, trubu, perkusije, timpane i gudače. Koncert ima tri stavka: *Un poco moderato e pomposo*, *Andante* i *Molto vivace* koji je rondo sa popularnom meksičkom temom. Premijerno ga je, vrlo uspješno, izveo duo Presti-Lagoya sa simfonijskim orkestrom iz Toronta u prosincu 1962. godine.

Castelnuovo-Tedesco sklada u svom domu na Beverly Hillsu, 1961.

⁶⁰ Mario Gangi (1923.-2010.) – talijanski gitarist i skladatelj te jedna od glavnih figura u gitarističkom svijetu Italije 20. stoljeća.

⁶¹ Olga Prager Coelho (1909.-2008.) – brazilska pjevačica i gitaristica.

3.30. Melancolia (1963.) i Ballatella na ime Christophera Parkeninga, Greeting Cards op. 170/34, (1963.)

Američki gitarist Christopher Parkening⁶² bio je učenik Maria Castelnuova-Tedesca koji je odmah prepoznao njegov talent. Parkening je bio zainteresiran za Tedescovu glazbu i stalno ju je svirao. 10. ožujka 1963. je izveo u Los Angelesu poznati *Concerto in Re* u dobi od samo 16 godina. Castelnuovu se izvedba jako svidjela te mu je na kraju koncerta dok mu je čestitao dao skladbu *Melancolia* sa posvetom koja je glasila „Za Christophera Parkeninga, koji je danas svirao moj koncert. S dubokom zahvalnošću, Mario Castelnuovo-Tedesco.“⁶³

U studenom iste godine je posvetio i jednu od svojih *razglednica* Christopheru Parkeningu uz koju mu je poslao:

„Dragi Chris,

rekao sam ti da imam iznenađenje za tebe. I evo ga! Naravno da je samo šala... ili radije moj hobi. Imam svoj 25-tonski sustav, koji mi omogućuje (kad sam u dobrom raspoloženju...) da šaljem *razglednice* (*Greeting cards*) svojim prijateljima i interpretima. Kakva god bila vrijednost te glazbe (a sigurno je jako mala...) napisao sam, na ovaj način, djela na imena Heifetza, Piatigorskog, Giesekinga, Iturbi, Segovije (možda poznaješ *Tonadillu* na njegovo ime koju je čak i snimio): tako da možeš vidjeti da si u dobrom društvu! I shvati ovo kao ranu Božićnu čestitku od tvog starog prijatelja.

Mario Castelnuovo-Tedesco“⁶⁴

⁶² Christopher Parkening – (1947.) američki klasični gitarist i profesor gitare na Pepperdine Universityju vezanom uz Crkvu Krista u Malibuu. Imao je vrlo uspješnu karijeru u ranoj mladosti koju je odlučio ostaviti sa 30 godina da bi se bavio svojim hobijem – pećanjem.

⁶³ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

⁶⁴ Ibid.

Castelnuovo-Tedesco je poslao snimku Christophera Parkeninga Segoviji da ju poslušaju kako bi ga primio u svoju klasu. Na to mu je Segovia odgovorio:

„Moj dragi Mario,

upravo sam primio snimku dječaka koji svira tvoj koncert i momentalno sam ga preporučio Sveučilištu u Kaliforniji, Berkeley da mu rezerviraju školarinu i da ga stave među studente koje ću primiti. Dječak je vrlo talentiran i njegove tehničke sposobnosti me podsjećaju na Johna Williamsa. Učinit ću sve da mu prenesem svoje iskustvo koje nedostaje njegovoj mladosti.

Jako sam pesimističan glede Berkeleyjeve umjetničke vrijednosti i pitam se hoće li ograničeni broj studenata i mediokritetna kvaliteta koju posjeduju opravdati enormni trud koji u ovo ulažemo Sveučilište i ja. Uz Parkeninga, još dva Talijana mogu spasiti situaciju: Minella iz Milana i Ghiglia iz Rima. Bilo kako bilo, vidjet ćemo. Prenijet ću to Sveučilištu na razmatranje pa će oni odlučiti.

Andrés⁶⁵

⁶⁵ Ibid.

- 3.31. Romanza na ime Oscara Ghiglie, Greeting Cards, op.170/37 (1964.) i
Sarabanda na ime Reya de la Torre, Greeting Cards, op. 170/35 (1964.)

Romanza, je nastala u jednoj večeri. Oscar Ghiglia⁶⁶ je otputovao u južnu Kaliforniju, u pratnji svoga oca, da bi održao recital u sjevernom Hollywoodu. Bio je pozvan da se upozna s Castelnuovom-Tedescom na Beverly Hillisu, te je proveo poslijepodne družeći se i svirajući slavnom skladatelju. Paulo Ghiglia⁶⁷ je skicirao portret skladatelja kako sjedi i sluša njegovog sina, Tedesco je bio oduševljen skicom i koristio ju je kasnije u promotivne svrhe. Oscar je Tedescu svirao njegova djela, što je on prihvatio s oduševljenjem i pitao ga je da odsvira nešto i od nekog drugog skladatelja pa mu je odsvirao *Sonatu III* Manuela Marie Poncea što se Castelnuovu jako svidjelo pa je rekao da je to djelo koje bi opet volio čuti.

Castelnuovo-Tedesco je otišao sljedeću večer na Ghiglin recital na kojem je svirao i *Sonatu III* i darovao mu manuskript Romanze kao iznenađenje. Naslov reflektira Tedescovu percepciju Ghiglinog sviranja i također je i hommage djelu *Romanza* Nicola Paganninija.

Hector Garcia⁶⁸ je rekao u intervjuu⁶⁹, da se sjeća da je njegov prijatelj, Rey de la Torre⁷⁰ upoznao Castelnuova-Tedesca kroz svoje koncertne turneje po južnoj Kaliforniji, što je nagnalo Tedesca da mu posveti jednu od svojih glazbenih „razglednica“ – *Sarabandu na ime Reya de la Torre* u obliku teme s varijacijama koja je jedna od najkonzervativnijih u opusu, uzevši u obzir skladateljske postupke.

⁶⁶ Oscar Ghiglia (1938.) – talijanski klasični gitarist, po uzoru na ostatak obitelji htio je postati slikar dok nije jednom pozirao ocu za sliku sa gitarom koja ga je fascinirala.

⁶⁷ Paulo Ghiglia (1905.-1979.) – talijanski slikar koji dolazi iz umjetničke obitelji, s ocem i bratom koji su također bili slikari.

⁶⁸ Héctor Antonio García Hernández (1930.) – kubansko-američki klasični gitarist koji je osnovao prve odjele za gitaru u SAD-u na Collegeu St. Joseph on the Rio Grande i na Universityu of New Mexico u Albuquerqueu. Bio je učenik velikog Emilia Pujola.

⁶⁹ David S. Asbury; **20th Century Neo-Romantic Serialism: The Opus 170 Greeting Cards of Mario Castelnuovo-Tedesco**, The University of Texas in Austin, 2005.

⁷⁰ José Rey de la Torre (1917.-1994.) – poznati kubanski klasični gitarist.

3.32. Sonatina za flautu i gitaru, op. 205 (1965.) , Eclogues, za flautu, engleski rog i gitaru, op. 206 (1965) i The Divan of Moses Ibn Ezra, op. 207. (1965.)

1965. Castelnuovo-Tedesco piše *Sonatinu za flautu i gitaru* i posvećuje ju Werneru Trippu⁷¹ i Konradu Ragossnigu⁷². *Sonatina* je pisana u tri stavka: *Allegretto grazioso*, *Tempo di Siciliana* i *Scherzo-Rondó*. Kombinacija flaute i gitare je kompatibilna i melodična jer ih je skladatelj spojio na idealan način, iskorištavajući sve prednosti oba instrumenta. Te godine također piše i Eclogues koje posvećuje triju *Nuovo Trio di Milano* i *The Divan of Moses Ibn Ezra* suitu od 19 pjesama za glas i gitaru na tekstove pjesmama Mosesa Ibn Ezre, koji je kao i Tedesco pisao iz egzila, prevedenih sa originalnog hebrejskog na moderni engleski jezik. Djelo je podijeljeno u 5 dijelova: *Songs of Wandering*, *Song of Friendship*, *Wine and the delights of Sons of Men*, *The World and its Vicissitudes* i *The Tansience of the World*.

3.33. Homage to Purcell, Fantazija na ime Ronald i Henry Purcell, Greeting Cards, op. 170/38 (1965.), Canción Cubana na ime Hectora Garcie, Greeting Cards, op. 170/39 (1965.) i premijera Concerta Serena za gitaru i orkestar

Fantazija na ime Ronald i Henry Purcell⁷³ je posvećena Ronaldu Purcellu⁷⁴ koji je studirao kompoziciju kod Maria Castelnuova-Tedesca od 1961.- 1968. U razdoblju prije nego što mu je napisao „razglednicu“ fokusirali su se na izgradnju melodija i formi lirskih pjesama te mu je Tedesco pokazivao primjere drugih „razglednica“ nakon kojih mu je kao iznenađenje poklonio njegovu vlastitu.

Hector Garcia je 1965. također kao iznenađenje dobio glazbenu „razglednicu“ uz pripadajuće pismo od Maria Castelnuova-Tedesca izrađenu na njegovo ime. Tedesca je upoznao, kao i mnogi, tijekom svojih recitala na području Los Angelesa.

⁷¹ Werner Tripp (1930.-2003.) – austrijski flautist.

⁷² Konrad Ragossnig (1932.-2018.) – austrijski klasični gitarist i lutnjist .

⁷³ Henry Purcell (1659.-1695.) – engleski barokni skladatelj, najpoznatiji engleski skladatelj sve do 20. stoljeća.

⁷⁴ Ronald Charles Purcell (1932.-2011.) – američki gitarist i direktor International Guitar Research Archivea. Gitaru je učio od Andrésa Segovije, Emilia Pujola, Macaria Santiaga Kastnera, Aliria Diaza itd.

U siječnju 1966. gitarist Christopher Parkening je premijerno izveo Drugi koncert za gitaru i orkestar Maria Castelnuova-Tedesca sa California Chamber Symphony pod dirigentskom palicom Henryja Temianke. Koncert je na prvo izvođenje čekao 13 godina, te ga je Parkening izvukao iz tame što mu je donijelo veliki uspjeh. I za Castelnuova je bila jako velika stvar napokon čuti taj koncert te je bio oduševljen izvedbom.

3.34. Smrt Ide Presti, Canción Venezuelana na ime Aliria Diaza, Greeting Cards op. 170/40 (1966.), Canción Argentina na ime Ernesta Bitettija, Greeting Cards, op. 170/41 (1966.) i Studija na ime Manuela Lópeza Ramosa, Greeting Cards, op. 170/42 (1966.)

1966. poznata gitaristica Ida Presti je naglo preminula i taj je događaj pogodio ne samo Tedesca, nego i cijeli glazbeni svijet. Segovia piše 28. travnja 1966;

„Dragi Mario,
duboko sam pogođen viješću o smrti Ide Presti ... Neočekivano! To je užasno! Njezin muž nas je jučer nazvao iz Pariza i rekao nam o uzroku tragedije. Za njega je to i gubitak žene i njegove kolegice... Također jadan Cassadó ... ukratko, tužno je tako vidjeti bića koja voliš ... Ništa više za sada od mene. Radi bez puno muke... Svirat ću tvoj *Koncert* dogodne s Ormandyijem. Moji najtopliji pozdravi za vas oboje,

Andrés.”⁷⁵

⁷⁵ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

Tedesco je pisao te iste godine i Aliriu Diazu nakon što je poslušao njegov album na kojem je *Concerto in Re*.

„Dragi Alirio,
nedavno sam dobio snimku s mojim prvim koncertom i želim ti odmah reći da sam oduševljen. To je jako rafinirana egzekucija, puna senzitivnosti i duha i tehnički savršena. Također je sjajno potpomognuta *Zagrebačkim Virtuozima*. Volio bih ako bi mi mogao i dati adresu Janigra da mu napišem par riječi zahvale. Napisao sam, kako sam ti i rekao, kratko djelo na tvoje ime u seriji mojih glazbenih „razglednica“: Canción Venezuelana, poslat ću ti je kroz par dana. U međuvremenu, hvala još jednom i tisuće lijepih pozdrava od tvog Maria Castelnuova-Tedesca.“⁷⁶

Iste godine šalje i „razglednice“ dvojici argentinskih gitarista Ernestu Bittetiju i Manuelu Lópezu Ramosu⁷⁷: Canción Argentina na ime Ernesta Bitettija⁷⁸ i Studiju na ime Manuela Lópezza Ramosa.

U lipnju 1966. Mario prima pisma i snimke od Ramosa te mu odgovara:

„Dragi Manuel,
hvala ti što si mi poslao snimku Gitarskog kvinteta. Bravo, Brave! Zaista je odličan i jako sam zadovoljan što te interesira moja glazba, rado ću ti poslati glazbu koju sam do sada napisao. Dobio sam i tvoj divan album: pun je prelijepog zvuka, senzibilnosti i tehničke sigurnosti. Moram ti reći da mi je u mojoj *Sonati* prvi stavak malo prebrz i nervozan, a drugi prespor i sentimentaln. (Iako su takvi i na Segovijinom albumu). Ali su kompenzirani, u prvom stavku vrlo živim duhom, a u drugom poetičnošću zvuka. Ostali stavci su savršeni. Bilo kako bilo, hvala na poklonu, jako je ugodan!

Mario“⁷⁹

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Manuel López Ramos (1926.-2006.) – argentinski gitarist s dugogodišnjom i vrlo uspješnom karijerom.

⁷⁸ Ernesto Bitetti (1943.) – argentinski gitarist kojem su svi najveći gitaristi skladatelji posvećivali skladbe.

⁷⁹ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

- 3.35. Aria da Chiesa sul nome di Ruggero Chiesa, Greeting Cards, op.170/43,
Brasileira on the name of Laurindo Almeida, Greeting Cards, op.170/44,
Japanese Print on the Name Jiro Matsuda Greeting Cards, op.170/45,

Ostatak glazbenih „razglednica“ Tedesco je napisao kroz 1967. godinu. Br.43. iz opusa 170. je posvetio Ruggeru Chiesi (1933.-1993.), talijanskom učitelju, uredniku i muzikologu. Na *Academiji Chigiani* u Sieni je učio gitaru kod Alirija Diaza i vihuelu kod Emilia Pujola, a kasnije je na njoj i predavao. *Brasilieru* je napisao na ime Laurinda Almeide (1917.-1995.), brazilskog jazz gitarista koji je živio u Los Angelesu i bio čest gost u kući Castelnuovo-Tedescovih. Broj 45. je posvećen Jiru Matsudi (1933.) japanskom gitaristu koji je učio od Segovije i Diaza kao i kod Johna Williamsa na Royal College of Music u Londonu.

- 3.36. Volo d'Angeli sul nome di Angelo Gilardino, Greeting Cards, op.170/47,
Canzone Calabrese sul nome di Ernest Calabria, Greeting Cards, op.170/48,
Tarantella Campana sul nome de Eugene di Novi, Greeting Cards, op.170/50

Angelo Gilardino (1941.) je poznati talijanski gitarist i skladatelj koji je u epistolarnoj vezi sa Tedescom bio od 1966., do njegove smrti 1968. Tedesco je u njemu prepoznao pravi glazbeni intelekt te ga je preporučio izdavačkoj kući *Edizioni Musicali Bèrben* da uredi zbirku skladbi za klasičnu gitaru iz 20. stoljeća, kasnije je to preraslo u mnoge uspjehe na polju skladanja, muzikologije i edukacije.

Ernest Calabria (1928.-1994.) bio je u svojim mladim danima jako aktivan na sceni popularne glazbe, svirao je u jazz triju, a ubrzo se uhvatio i klasične gitare. Calabria je puno svirao kao *session* i kao studijski gitarist, sa Tedescom ga je upoznao njegov prijatelj iz djetinjstva Eugene di Novi (1928.) jazz pijanist koji je bio Tedescov učenik kroz 1950-te i nije jasno zašto mu je on posvetio skladbu za gitaru.

3.37. Korespondencija s Gilardinom i Appunti, preludiji i studije za gitaru, op. 210 (nedovršeno) (1967.)

Gitarist i skladatelj Angelo Gilardino bio je veliki obožavatelj Castelnuova-Tedesca i napisao je par riječi o skladatelju:

„1966. sam svirao neke skladbe Castelnuova-Tedesca na svojim koncertima. Ljepota melodijskih ideja, savršenstvo forme i stila, kao i instrumentalna originalnost fascinirali su me i odlučio sam potražiti glazbene produkte autora izvan gitarskog repertoara i tako sam došao u kontakt s Maestrom. Ne samo da me je opskrbio znanjem o njegovoj glazbi, šaljući mi note, snimke i ploče nego se bavio i mojim umjetničkim razvojem sa, po mom mišljenju, nevjerojatnom velikodušnošću.“⁸⁰

U istom razdoblju talijanski gitarist Ruggero Chiesa je želio objaviti seriju etida za gitaru i sjetio se da bi ih Tedesco mogao skladati, Tedesco mu je odgovorio:

„Dragi moj Chiesa:

hvala ti na pismu, drago mi je da ti se djelo sviđa. Hvala ti i na ponudi, mogu ti reći da ovo nije novi zadatak za mene, Segovija me je tražio, prije mnogo godina, da napišem niz laganih etida koje bi se pojavile u dodatku metode sviranja gitare koju bi on objavio, ipak metoda se nije objavila tako da ni ja nikad nisam napisao etide. Prije svega, misliš li da sam sposoban? Sjećaš se da ne sviram gitaru i da sve pišem po intuiciji, bez razmišljanja o tehničkim problemima. Ako misliš da sam sposoban, rado bih surađivao s tobom. Ne samo da ću morati biti vođen, nego si od sada na dalje slobodan izbaciti što ti se god učini neprimjerenim. Reci mi koji bi bili tvoji didaktički kriteriji: razmišljao sam da se to nazove zbirkom *Appunti* (tal. bilješke) (ne sviđa mi se naslov preludiji ili lagane studije). Također mi reci mogu li (ako budem trebao) spustiti 6. žicu na D. Također koja bi mi ograničenja dao u gornjem registru (jesu li flažoleti dopušteni?). Uglavnom, instruiraj me! Možeš reći Suvini Zerboniju da sam voljan prihvatiti se ovog posla. Čekam tvoje instrukcije i računam na frekventnu i korisnu korespondenciju. Šaljem ti tisuće pozdrava!“⁸¹

⁸⁰ Otero Corazon: **Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar**, Ashley Mark, 1999.

⁸¹ Ibid.

Korespondencija je nastavljena i Tedesco je napisao 11 kratkih komada od kojih se sastoji prva knjiga od četiri planirane. Na početku 1968. Tedesco završava drugu knjigu *Appuntija* sa 16 novih djela.

A iz pisama Gilardina i Castelnueva-Tedesca možemo dobiti dodatni uvid u skladateljeve poglede na svoja djela za gitaru, jednom prilikom mu piše:

„Dragi moj Angelo: ... puno puta si me pitao kako to da ne smatram Sonatu kao jedno od svojih remek-djela. Prije svega, što je to remek-djelo?

Ne znam jesam li napisao i jedno... ili sam ih napisao i previše. Među svojim najboljim djelima vidim *Concerto I* (možda jedino remek-djelo); *Kvintet*, *Ciganske Balade*, *Concerto II*, *Platero y yo*, *Caprichos de Goya i Les Guitares bien Temperées*“. Kao „dobra“ djela vidim *Sonatinu za flautu i gitaru* i *Koncert za dvije gitare*. Među „manjim“ djelima su (sigurno): *Aranci in Fiori*; *Le Variazioni*; *Serenada*; *Fantazija*; *Escarramán*; *Ecloghe* i (naravno) *Greeting Cards ...*“⁸²

Gilardino ga je poticao da i dalje piše za gitaru na što mu je on odgovorio: „...nije lako stavljati one crne točkice na crtovlje. Lako mi je zamisliti ali nije lako zapisati (jer bi htio da sve bude savršeno) i u zadnje vrijeme me fizički umor zaustavlja da radim (poteškoće u disanju, slabost, ruke koje su mi „zahrđale“), samo ovaj „mozak“ nastavlja kao svjež, svjež... Sve je super do sedamdesete... ali poslije je bolje stati i samo „sanjati“...“⁸³

⁸² ibid

⁸³ ibid

3.38. Fuga Elegiaca, u sjećanje na Idu Presti (1967.)

John W. Duarte je tražio od Tedesca da napiše djelo u sjećanje na Idu Presti. On je odmah prihvatio zbog prijateljstva i divljenja prema gitaristici te mu odgovara:

„Dragi Duarte,

hvala ti puno za tvoje lijepo pismo što si poslao 13. rujna, mogu ti reći da sam voljan i počašćen da napišem djelo za dvije gitare u sjećanje na Idu Presti koju sam cijenio i kao umjetnicu i kao osobu. Ti vjerojatno već znaš da sam skladao za duo, uz *Sonatinu* i *Concerto*, i zbirku od 24 preludija i fuge koje sam nazvao *Les Guitares Bien Tempérées* (od kojih su oni snimili jedan ili dva). Tako da planiram napisati 25. preludij i fugu, koji ću nazvati *Fuge Elegiaca*, i mislim da ću ti to poslati vrlo uskoro...“⁸⁴

Svakog dana Castelnuovo-Tedesco se osjećao sve slabiji i umorniji: njegovo zdravlje nije bilo dobro; Clara ga je pokušala oživjeti nježno se brinući za njega. Provodio je duge sate sjedeći u svom malom vrtu razmišljajući, možda, o glazbi koju nikad neće napisati.

18. ožujka Andrés Segovia je svirao Tedescov *Concerto in Re* u New Orleansu. Par minuta prije nego što ga je krenuo svirati, u njegovu garderobu ušao je gitarist Elias Barreiro⁸⁵ i rekao:

„Maestro, podsjećam da se poslije koncerta održava večera u vašu čast.“

Segovia ga je pogledao sa suzama u očima i rekao: „Reci svima da neću doći, moj dragi prijatelj Mario je upravo umro.“⁸⁶

Uzeo je gitaru i uputio se na scenu gdje je izveo koncert svoj ljubljenog prijatelja.

⁸⁴ ibid

⁸⁵ Elías Barreiro (1930.) je kubanski gitarist i profesor.

⁸⁶ Ibid.

4. Zaključak

Mario Castelnuovo-Tedesco ostavio je neizbrisiv trag u gitarskoj glazbi 20. stoljeća i u razvoju gitare uopće. Pisao je novim načinom i prezentirao gitaru u novom svjetlu. Gitariste je zadužio velikim i raznolikim opusom koji je prepun skrivenih dragulja koji čekaju da zasjaju u nečijem repertoaru. Svojom predanom i pedantnom korespondencijom koju je sačuvao, pružio nam je poseban uvid u glazbeni svijet Europe i SAD-a na početku i sredini 20. stoljeća tako da možemo bolje razumjeti procese koji su doveli do stvaranja jednih od najpoznatijih i najvrjednijih momenata gitarističkog repertoara. Castelnuovo-Tedesco je volio gitaru i smatrao ju je „predivnim i misterioznim instrumentom“⁸⁷ te je za nju rekao da je „najdraži instrument romantika“ te da ona „prati njihove snove“ tako da je najbolji način da mu se zahvalimo sviranje njegovih djela i davanje dopuštenja gitari da prati naše snove kao što je pratila i njegove.

Mario Castelnuovo-Tedesco u svom studiju na Beverly Hillsu, 1968.

⁸⁷ Ibid.

5. Literatura

1. Otero Corazon, 1999: *Mario Castelnuovo-Tedesco: His life and works for the guitar*, Ashley Mark
2. David S. Asbury; *20th Century Neo-Romantic Serialism: The Opus 170 Greeting Cards of Mario Castelnuovo-Tedesco*, 2005., The University of Texas in Austin.
3. Meza Peraza, Pavel Francisco, 2020., *Andrés Segovia's Influence in the Realization of Mario Castelnuovo-Tedesco's Sonata Omaggio a Boccherini, Op. 77: A Comparative Analysis of Tedesco's Manuscript Versus Segovia's Edition*, doktorska disertacija, Sveučilište u Arizoni, Tucson, SAD
4. Saeb Valenzuela, Carlos Ricardo, 2017., "The Cadenzas of the First Modern Guitar Concertos", doktorska disertacija, Sveučilište u Kentuckyju
5. Iz intervjuja sa Michaelom Inmanom, sa kraja 1958., u emisiji *Music and Sound*, epizoda „Castelnuovo-Tedesco and Segovia“ na radiju Los Angeles, <https://www.youtube.com/watch?v=MAqvi2BPtjg>, posjećeno u svibnju 2021.
6. <https://mariocastelnuovotedesco.com/>, posjećeno u lipnju 2021.